

# PRAVEDNA KAZNA ZA IZDAJNIKE I RATNE ZLOČINCE

## PRESUDA

U ime naroda, Vrhovni sud Federativne Narodne Republike Jugoslavije, Vojno veće, sastavljeno od pukovnika Mihaila Đorđevića, kao predsedavajućeg, i sudija, potpukovnika Milije Lakovića i Mihaila Jankovića, sa sekretarom poručnikom Todorom Popadićem, po krivičnoj stvari protivu optuženih Dragoljuba - Draže Mihailovića i drugih radi krivičnih dela iz Zakona o krivičnim delima protivu naroda i države i Zakona o zabrani izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i razdora, a na osnovu optužnice vojnog tužioca Jugoslovenske armije od 31. maja 1946. godine i rešenja ovog suda od 1. juna 1946. godine, održao je u Beogradu glavni javni usmeni pretres od 1 juna do 11. jula 1946. godine, na kome je optužnicu zastupao zastupnik vojnog tužioca Jugoslovenske armije pukovnik Miloš Minić, u prisustvu optuženih Dragoljuba - Draže Mihailovića, koga brane Nikola Đonović i Dragić Joksimović, advokati iz Beograda; optuženog Stevana Moljevića, koga brani Rajko Atanačević, advokat iz Beograda; optuženog Đure Vilovića, koga brani dr Milan Omčikus, advokat iz Beograda; optuženog Radoslava - Rade Radića, koga brani Lazar Vučetić, advokat iz Beograda; optuženog Slavoljuba Vranješevića i optuženog Miloša Glišića, koje brani Blaža Radović, advokat iz Beograda; optuženog Dragomira - Dragog Jovanovića i optuženog Koste Kumanudija, koje brani Savko Dukanac, advokat iz Beograda; optuženog Tanasija - Tase Dinića, koga brani dr Bogoljub Jovanović, advokat iz Beograda; optuženog Velibora Jonića, koga brani Milan Živadinović, advokat iz Beograda; optuženog Đure Dokića, koga brani Dragoljub Joksimović, advokat iz Beograda; optuženog Koste Mušickog, koga brani Đorđe Ćirić, advokat iz Beograda; optuženog Boška Pavlovića, koga brani Slobodan Subotić, advokat iz Beograda; optuženog Lazara-Laze Markovića, koga brani Aleksandar Nikolić, advokat iz Beograda, a u odsustvu optuženog Mladena Žujovića i optuženog Živka Topalovića, koje brani Ljubomir Radovanović, advokat iz Beograda, optuženog Slobodan Jovanovića, koga brani Miloš Terzić, advokat iz Beograda; optuženog Božidara Purića i optuženog Petra Živkovića, koje brani Pavle Miljaković, advokat iz Beograda; optuženog Momčila Ninčića, koga brani David Alkalaj, advokat iz Beograda; optuženog Radoja Kneževića i optuženog Milana Gavrilovića, koje brani Slobodan Subotić, advokat iz Beograda; optuženog Živana Kneževića i optuženog Konstantina Fotića, koje brani Dragutin Tasić, advokat iz Beograda; pa je po konačnoj reči zastupnika vojnog tužioca Jugoslovenske armije da ostaje pri optužnici i traži strogu i pravednu kaznu za optuženike i završne reči branilaca svih optuženih i poslednje reči prisutnih optuženika, svakog ponaosob, da budu oslobođeni ili što blaže kažnjeni, doneo i javno izrekao 15. jula 1946. godine sledeću presudu:

1) Mihailović Dragoljub - Draža, rođen 27. aprila 1893. godine u Ivanjici, od oca Mihaila i majke Smiljane rođene Petrović, Srbin, jugoslovenski državljanin, oženjen, otac dvoje dece, pre rata bio pukovnik bivše Jugoslovenske vojske, a u toku okupacije proizveden u čin armijskog generala, bio ministar vojne izbegličke vlade i načelnik štaba Vrhovne komande takozvane Jugoslovenske vojske u otadžbini, sada u zatvoru;

2) Dr Moljević Stevan, rođen 6. januara 1888. godine u Rudom, od oca Jovana i majke Mitre rođene Babić, oženjen, otac dvoje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio advokat u Banjoj Luci, a za vreme okupacije bio član štaba Vrhovne komande Draže Mihailovića, sada u zatvoru;

3) Žujović Mladen, rođen 5. juna 1895. u Beogradu, od oca Jevrema i majke Danice, pre rata bio advokatski pripravnik u Beogradu, Srbin, jugoslovenski državljanin, odsutan, sada u inostranstvu;

4) Dr Topalović Živko, rođen 21. marta 1886. u Užicu, od oca Periše i majke Mihave, oženjen, advokat u Beogradu, Srbin, jugoslovenski državljanin, odsutan, sada u inostranstvu;

5) Vilović Đuro, rođen 11. decembra 1889. godine u Brelima, od oca Đure i majke Simone rođene Šašić, Hrvat, jugoslovenski državljanin, po zanimanju književnik i novinar, za vreme okupacije bio član Centralnog komiteta organizacije Draže Mihailovića i predsednik propagandnog odbora, sada u zatvoru;

6) Radić Radoslav - Rade, rođen 1890. godine u Jošavici, Srez banjalučki, od oca Novaka i majke Stoje rođene Spasojević, trgovac, oženjen, otac troje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, za vreme okupacije bio četnički komandant u Bosni i član Nacionalnog komiteta Draže Mihailovića, sada u zatvoru;

7) Vranješević Slavoljub, rođen 10. januara 1905. godine u selu Kravica, srez Srebrenica, od oca Dušana i majke Danice rođene Kojić, bivši jugoslovenski major, oženjen, otac jednog deteta, Srbin, jugoslovenski državljanin, poslednja funkcija: komandant zapadne Bosne organizacije Draže Mihailovića, sada u zatvoru;

8) Glišić Miloš, rođen 27. februara 1910. godine u Užičkoj Požegi, od oca Stojadina i majke Stanke rođene Bogičević, kapetan bivše Jugoslovenske vojske, Srbin, jugoslovenski državljanin, oženjen, otac dvoje dece, sada u zatvoru;

9) Jovanović Slobodan, rođen 21. novembra 1869. godine, u Beogradu, od oca Vladimira i majke Jelene, neoženjen, ranije profesor Beogradskog univerziteta, za vreme rata i okupacije potpredsednik a kasnije predsednik kraljevske jugoslovenske vlade u inostranstvu i zastupnik ministra vojnog, odsutan, sada u inostranstvu;

10) Dr Purić Božidar, rođen 6. februara 1891. godine u Beogradu, od oca Luke i majke Milice, oženjen, ranije činovnik Ministarstva inostranih poslova, a za vreme okupacije bio predsednik jugoslovenske vlade u inostranstvu, odsutan, sada u inostranstvu;

11) Dr Ninčić Momčilo, rođen 28. maja 1876. u Jagodini, od oca Arona i majke Pole, oženjen, otac dvoje dece, jugoslovenski državljanin, za vreme rata i okupacije bio ministar poslova u emigrantskim vladama, odsutan, sada u inostranstvu;

12) Živković Petar, rođen 23. januara 1879. godine u Negotinu, od oca Rake i majke Save, oženjen, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio armijski general, a za vreme rata i okupacije član jugoslovenske vlade u inostranstvu, pomoćnik vrhovnog komandanta Jugoslovenske vojske i jedno vreme ministar vojni, odustan, sada u inostranstvu;

13) Knežević Radoje, rođen 12. avgusta 1901. u Stragarima, od oca Lazara i majke Mileve rođene Veljković, oženjen, otac dvoje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio profesor u Beogradu, a za vreme okupacije ministar dvora u inostranstvu, odsutan, sada u inostranstvu;

14) Dr Gavrilović Milan, rođen 23. novembra 1882. godine u Beogradu, od oca Uroša i majke Agnjice rođene Vasić, oženjen, otac petoro dece, Srbin, jugoslovenski državljanin,

pre rata bio savetnik poslanstva u penziji i ambasador na strani, a za vreme okupacije član Jugoslovenske vlade u inostranstvu, odsutan, sada u inostranstvu;

15) Knežević Živan, rođen 15. juna 1906. godine u Vranju, od oca Lazara i majke Milene rođene Veljković, oženjen, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio major Jugoslovenske vojske, a za vreme okupacije šef vojnog kabineta jugoslovenske vlade u inostranstvu i vojni ataše kod ambasadora Fotića, odsutan, sada u inostranstvu;

16) Fotić Konstantin, rođen 17. februara 1891. godine u Šapcu, oženjen, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio pomoćnik ministra i ministar na strani, a za vreme okupacije ambasador jugoslovenske vlade u Vašingtonu, odsutan, sada u inostranstvu;

17) Jovanović Dragomir - Dragi, rođen 27. jula 1902. godine u Požarevcu, od oca Ljubomira i majke Vilme rođene Draškoci, oženjen, otac jednog deteta, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio upravnik grada Beograda, a za vreme okupacije upravnik grada Beograda, predsednik opštine grada Beograda, šef Srpske državne bezbednosti i izvanredni vladin komesar za Beograd i srezove Vračarski i Gročanski, sada u zatvoru;

18) Dinić Tanasije - Tasa, star 55 godina, od oca Đorđa i majke Paraskeve rođene Jovanović, rođen u Nišu, Srbin, jugoslovenski državljanin, oženjen, bez dece, pre rata bio pešadijski pukovnik bivše Jugoslovenske vojske u penziji, i bivši narodni poslanik, za vreme okupacije bio izvanredan komesar za personalne poslove, pomoćnik komesara unutrašnjih poslova, ministar unutrašnjih poslova i ministar socijalne politike, sada u zatvoru;

19) Jonić Velibor, rođen 12. februara 1892. godine u selu Krnjevu, Srez orašački, od oca Krste i majke Sofije rođene Veljković, oženjen, otac jednog deteta, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio profesor Vojne akademije i novinar, za vreme rata i okupacije bio komesar Ministarstva prosvete, a potom ministar prosvete u Nedićevoj vladi, sada u zatvoru;

20) Dokić Đura, rođen 1874. godine u Užicu, od oca Lazara i majke Katarine rođene Lazarević, oženjen, otac jednog deteta, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio armijski general u penziji i rezervi, a za vreme okupacije bio ministar saobraćaja u Nedićevoj vladi od 3. oktobra 1941. godine do kraja, sada u zatvoru;

21) Mušicki Kosta, rođen 7. aprila 1897. godine u Slavonskom Brodu, od oca Milana i majke Jelene rođene Mihailović, oženjen, otac dvoje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, aktivni inženjerski pukovnik bivše Jugoslovenske vojske, za vreme rata bio komandant Srpskog dobrovoljačkog korpusa i kao takav proizveden za generala, sada u zatvoru;

22) Pavlović Boško, rođen 7. aprila 1892. godine u Jajcu, Bosna, od oca Vukašina i majke Katarine rođene Antres, oženjen, otac dvoje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, pre rata bio zapovednik državne policijske straže u Zagrebu, za vreme okupacije bio pomoćnik komandanta Srpske državne straže i državni podsekretar Nedićeve vlade, sada u zatvoru;

23) Dr Marković Lazar - Laza, rođen 21. septembra 1882. godine u Beogradu, od oca Petra i majke Stane rođene Petrović, udovac, otac jednog deteta, Srbin, jugoslovenski državljanin, ministar u penziji, sada u zatvoru; i

24) Dr Kumanudi Kosta, rođen 1874. godine u Beogradu, od oca Dimitrija i majke Emine rođene Holcer, oženjen, otac troje dece, Srbin, jugoslovenski državljanin, ministar u penziji, sada u zatvoru.

Krivi su što su u toku natčovečanske borbe koju su narodi Jugoslavije od 1941. do 1945. godine u odbrani svoje slobode i nezavisnosti i za svoj opstanak vodili protivu

hitlerovske Nemačke, fašističke Italije i njihovih satelita, stupili i za sve vreme rata i neprijateljske okupacije održavali političku i vojnu saradnju sa okupatorom radi zajedničkog ugušivanja opštenarodnog ustanka i podržavanja okupacije kako bi uz pomoć okupatora uspostavili režim protivnarodne diktature i nacionalnog ugnjetavanja, te su na taj način u najsudbonosnijem razdoblju istorije naroda Jugoslavije izvršili zločin izdaje naroda i otadžbine; što su zajedno sa okupatorom u ostvarivanju imperijalističkog plana okupatora o porobljavanju i istrebljenju naroda Jugoslavije organizovali, naređivali i izvršavali ili podstrekivali na izvršavanje nebrojenih zločina nad narodom: ubijanje i predavanje ranjenika okupatoru, masovna ubistva i pokolje, hapšenja, mučenja, odvođenja u koncentracione logore i na prisilan rad u korist okupatora, prinudnu mobilizaciju, paljevine, pljačku i uništavanje javne i privatne imovine, silovanje i druge ratne zločine, usled čega nose odgovornost za smrt i stradanja stotine hiljada ljudi, žena i dece.

I to: optuženi Mihailović Dragoljub - Draža:

1) Što je od početka druge polovine 1941. godine pa za sve vreme rata i neprijateljske okupacije organizovao i rukovodio oružane četničke formacije poznate pod imenom „četnici Draže Mihailovića“ i takozvane Jugoslovenske vojske u otadžbini, koje su imale za cilj da oružanom akcijom i vršenjem terora i saradnji sa okupatorom podrže okupaciju i uguše oružani ustanak i oslobodilačku borbu srpskog naroda i ostalih naroda Jugoslavije;

2) Što je radi ugušivanja narodnooslobodilačke borbe naroda Jugoslavije i podržavanja okupacije od samog početka svoje protivnarodne delatnosti stupio u vezu sa okupatorskim komandama i vlastima; sprovodio kroz sve vreme rata sve do same kapitulacije hitlerovske Nemačke aktivnu politiku i vojnu saradnju sa svima okupatorima; sklapao, sam ili preko podređenih komandanata i agenata, sporazume i ugovore za vođenje zajedničke borbe protiv svoje otadžbine; primao od okupatora naoružanje, spremu, hranu i drugu pomoć za svoje četničke jedinice; stavljao svoje jedinice pod komandu okupatora za izvođenje ratnih operacija protiv Narodnooslobodilačke vojske; odobravao svojim komandantima da se svojim odredima „legalizuju“ kod okupatora, to jest stupe pod neposrednu komandu okupatora pod imenom „antikomunistička dobrovoljačka milicija“, tako da su svi njegovi podređeni komandanti i jedinice po njegovim direktivama i naređenjima za sve vreme rata zajedno sa fašističkim okupatorskim jedinicama izvodili vojne operacije protiv narodnih oružanih snaga i vršili zločine i teror nad narodom;

3) Što je od samog početka svoje izdajničke delatnosti stupio u vezi sa Nedićem i drugim kvislinzima, otvorenim slugama okupatora u cilju da održi okupaciju i objedini se izdajničke snage protiv oslobodilačke borbe naroda Jugoslavije; davao direktive svojim komandantima da sklapaju sporazume i da saraduju sa ustašama uz priznanje suvereniteta takozvane Nezavisne države Hrvatske i uz polaganje zakletve na vernost Paveliću, organizatoru masovnih pokolja srpskog i hrvatskog naroda;

4) Što je u istom cilju, prihatajući od okupatora lažnu parolu borbe protiv komunizma, išao za tim da borbu naših naroda skrene sa puta nacionalnooslobodilačke borbe na put građanskog rata, pa je pod parolom borbe protiv komunizma sa svojim četnicima ubijao rodoljube koji su na bilo koji način pomagali i odobravali borbu protiv okupatora;

5) Što je, pod lažnim parolama „zaštite srpstva“ i „spasavanja srpskih glava“, kojim parolama je i kvisling Nedić opravdavao okupaciju, razbijao jedinstvo srpskog naroda u borbi protiv okupatora i nametnuo mu bratoubilačku borbu, u kojoj su njegovi četnici pobili desetine hiljada Srba;

6) Što je, u skladu s politikom okupatora, kao predstavnik svih protivnarodnih i anti-demokratskih elemenata u cilju razbijanja bratstva i jedinstva naroda Jugoslavije i uspostavljanja nacionalnog ugnjetavanja raspirivao nacionalnu i versku mržnju i razdor među narodima Jugoslavije, usled čega su njegove četničke bande izvršila masovne pokolje hrvatskog, muslimanskog, kao i srpskog stanovništva koje nije prihvatilo okupaciju;

7) Što je, zajedno sa izbegličkom vladom u kojoj je bio ministar, vršio u narodu propagandu, da nije vreme za borbu protiv okupatora dok se jače savezničke snage ne iskrcaju na Balkan, odnosno dok Nemačka ne bude pred kapitulacijom, čime je podržavao okupaciju i slabio ratni napor Jugoslavije, kao i zajednički front savezničkih država protiv hitlerovske Nemačke i njenih satelita i

8) Što je, dosledan svojoj izdajničkoj delatnosti sprovedenoj za vreme rata i okupacije, pred konačno oslobođenje zemlje od okupatora, pošto je politički i vojnički bio razbijen, organizovao terorističke bande i grupe kao jedino preostalo mu sredstvo, uz pomoć Gestapoa organizovao škole za teroriste, pa je izučene i naoružane teroriste upućivao da vrše diverzije, sabotaze i atentate, što su ove grupe i izvršivale, a pojedinim svojim komandantima naređivao da takođe pređu na vršenje terorističkih akata, kako bi u poslednjoj fazi borbe pomogao okupatoru koji se povlačio iz naše zemlje i kako bi ugrožavao novi ustavni demokratski poredak u Federativnoj Narodnoj Republici Jugoslaviji.

Pa je tako:

a) Avgusta 1941. godine, iako se bio sporazumeo sa predstavnicima Valjevskog partizanskog odreda da se četnici i partizani ne napadaju, napao mučki i iznenada jedan vođ Valjevskog partizanskog odreda u selu Planinici (nedaleko od Mionice) u kome je napadu optuženi Mihailović lično komandovao četnicima, koji su tom prilikom ubili dva partizana, nekoliko ranili, a nekoliko zarobili;

b) U vreme kada je buknuo ustanak u Srbiji i kada su ustanici počeli oslobađati gradove uspostavio vezu sa izdajnikom Milanom Nedićem i po njegovom pozivu uputio mu u Beograd svoju delegaciju sa majorom Aleksandrom Mišićem na čelu sa ovlašćenjem da zakluče sporazum sa Nedićem o zajedničkoj borbi za ugušenje narodnog ustanka u Srbiji. Delegacija optuženog Mihailovića posle pregovora, koji su trajali od 29. avgusta do 5. septembra 1941. godine, zaključila je sa Nedićem sporazum: da Nedić, odnosno Nedićeva vlada, i optuženi Mihailović saraduju u borbi protiv partizana u cilju njihovog uništenja; da Nedić odmah izda novčanu pomoć organizaciji optuženog Mihailovića; da Nedić odredi odmah oficira za vezu koji će biti stalno pri štabu optuženog Mihailovića; da Nedić izdejstvuje kod Nemaca da ne gone optuženog Mihailovića i njegove četnike; i da posle formiranja Nedićevih oružanih odreda izvode zajednički operacijski plan za čišćenje Srbije od partizana. Po ovom sporazumu delegacija optuženog Mihailovića primila je od Nedića novčanu pomoć, a Mihailovićev oficir za vezu kod Nedića Pipan polovinom septembra 1941. godine poveo je sa sobom u štab optuženog Mihailovića pomoćnika komandanta Nedićeve žandarmerije, potpukovnika Marka Olujevića, koji je od Nedića bio određen za oficira za vezu pri štabu optuženog Mihailovića i nosio sa sobom Nedićev operacijski plan za zajedničko čišćenje partizana iz Srbije. Takođe je Nedić izdejstvovao preko nemačke komande generala Dankelmana da Nemci ne progone četnike optuženog Mihailovića;

v) Vršeci pripreme za opšti napad na partizane optuženi Mihailović je: primio pod svoju komandu veći broj vojvoda Koste Pećanca, koji su se bili stavili otvoreno u službu nemačkih okupatora, kao na primer Budimira Cerskog, Jovana Škavovića, Nikolu Kalabića, Božu Javorskog i druge; naredio svojim komandantima Milošu Glišiću i Vučku Ignjatoviću da odmah posle oslobođenja Požege od Nemaca, u septembru 1941. godine, napadnu partizane u Požegi i da je zauzmu od partizana; svojim stavom neprijateljstva i podozrenja prema partizanima naveo svoga oficira Ignjatovića i njegov četnički odred u Požegu da razoružaju partizanske kurire i manje partizanske grupe, da zaustavljaju vozove koji su išli od Čačka u Užice sa transportima žita za ishranu stanovništva, da otimaju transporte oružja i municije koji su iz Užica bili upućivani na front borcima koji su vodili krvave bojeve sa

Nemcima, da skinu sa voza komandanta Prvog šumadijskog odreda Milana Blagojevića, koji se iz Užica vraćao na front iza Rudnika, i da ga posle zverskog mučenja ubiju.

Pošto je već izvršio bio potrebne pripreme za opšti napad na partizane, a u skladu sa porukom koju mu je engleski kapetan Hadson preneo od svojih nadležnih, koja je glasila: „Da Jugosloveni ima da se bore za Jugoslaviju, a ne da se borba pretvori pobunu komunistu za sovjetsku Rusiju“, optuženi Mihailović je prekršio sporazum o zajedničkoj borbi četnika i partizana protiv okupatora i njihovih domaćih slugu zaključen oktobra 1941. godine sa komandantom Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda Jugoslavije Titom i 1. novembra 1941. godine izdao naređenje komandantima svih svojih odreda da povuku sa frontova prema Nemcima sve odrede i da pređu u opšti napad na partizane. Izvršavajući ovo naređenje, svi njegovi odredi u Srbiji napustili su frontove prema Nemcima otvarajući slobodan put nemačkim snagama za prodor na oslobođenu teritoriju i prešli u opšti napad na partizane i to: u noći između 1. i 2. novembra 1941. godine četnici pod komandom Glišića i Ignjatovića napali su na Užice na položajima zvanim Trešnjica (svega nekoliko kilometara udaljeno od Užica); u noći između 1. i 2. novembra 1941. godine napao je iznenada na Ivanjicu Boža Javorac (koji se bio stavio pod komandu Glišića i Ignjatovića); 6 novembra 1941. godine četnici koji su se nekoliko dana ranije povukli sa fronta kod Kraljeva, napali su podmuklo i iznenada prvo na partizansku tenkovsku jedinicu i partizansku artiljeriju i uništili posadu, a zatim napali na Čačak; četnički odred kapetana Drag. Račića izvršio je drugi napad na Užice; četnički odred kapetana Neška i poručnika Voje Popovića napao je na Kolubarski partizanski bataljon na položajima kod Valjeva, koji je na tom položaju vodio borbe protivu Nemaca;

g) Posle sloma četničkog napada na partizane optuženi Mihailović je produžio borbu protiv partizana ohrabren radio-emisijama jugoslovenske izbegličke vlade, koja je još u jeku četničkog napada na partizane objavljivala da je optuženi Mihailović jedini ovlašćeni predstavnik kralja i izbegličke vlade u okupiranoj zemlji, i da se sve snage koje se bore moraju da stave pod njegovu komandu. Posle toga je optuženi Mihailović, po jednodušnoj odluci čitavog svog štaba, otišao sa svojim oficirima, majorom Aleksandrom Mišićem, pukovnikom Branislavom Pantićem i kapetanom Nenadom Mitrovićem u selo Divce (deset kilometara od Valjeva) i u jednoj kafani sastao se sa predstavnicima Nemaca: načelnikom štaba nemačkog vojnog zapovednika za Srbiju, oficijom Gestapoa kapetanom dr Jozefom Matlom i još nekoliko nemačkih oficira. Sastanak je održan u najvećoj tajnosti pod zaštitom nemačkih bornih kola i velikog broja nemačkih vojnika. O ovom sastanku optuženi Mihailović je preko engleske službe obavestio radiogramom izbegličku vladu;

d) Dvadesetog novembra 1941. godine optuženi Mihailović je preko svojih predstavnika sa predstavnicima Vrhovnog štaba partizanskih odreda Jugoslavije zaključio sporazum o primirju i obavezao se da vodi borbu protiv okupatora u zemlji u saradnji sa partizanima, pa je i taj sporazum pogazio i u najtežoj fazi borbe u toku Prve neprijateljske ofanzive protivu oslobođene teritorije u Srbiji, koja je počela 23. novembra 1941. godine, naredio svojim komandantima da ne stupaju u borbu sa Nemcima;

đ) Posle povlačenja glavnine partizanskih snaga iz Srbije optuženi Mihailović je na konferenciji komandantima, održanu 30. novembra 1941. godine na Ravnoj gori, izdao naređenje svojim komandantima da se legalizuju kod okupatora, to jest da otvoreno i javno stupe u službu Nemaca. Na osnovu ovakvog naređenja stupili su u službu Nemaca sa svojim odredima komandanti optuženog Mihailovića, i to poručnik Raković Predrag u Čačku, Glišić i Ignjatović u Požegi, Pantelić u Loznici, Lazović Živan u Beogradskom okrugu,

Rajković Borivoje i Mladenović, kapetani u Kosjeriću, kapetan Mitić, Matić, Budimir Cerski, Škavović Jovan, Đurović Mašan i drugi. Ovi legalizovani odredi sa svojim komandantima istovremeno su i dalje priznavali optuženog Mihailovića kao svog komandanta i od njega primali naređenja, a od Nemaca primali oružje, hranu i odelo, i zajedno sa Nemicima učestvovali u operacijama protiv preostalih partizanskih odreda u Srbiji i hvatali i ubijali rodoljube koji su pomagali oslobodilačku borbu srpskog naroda.

Sprovodeći u delo zaključeni sporazum sa Nedićem o zajedničkoj borbi protiv partizana, optuženi Mihailović je uspostavio čvrste veze sa većim brojem Nedićevih komandanata, Milanom Kalabićem, Radovanom Stojanovićem i drugima, koji su zajedno s njim, i izvršujući njegova naređenja, vodili borbe protiv partizana u Srbiji u toku zime 1941/1942. godine i proleća 1941. godine;

e) Već 1941. godine, pošto je izdao narodni ustanak u Srbiji i stupio u spregu sa nemačkim okupatorom optuženi Mihailović pristupa organizaciji četničkih odreda u ostalim krajevima Jugoslavije.

Tako je meseca decembra 1941. godine optuženi Mihailović uputio u Crnu Goru svoje oficire Milivoja Nedeljkovića i Perhineka sa zadatkom da uspostavi vezu sa četničkim komandantima u Crnoj Gori i Sandžaku generalom Blažom Đukanovićem, pukovnikom Bajom Stanišićem, majorom Đorđem Lašićem i kapetanom Pavlom Đurišićem i da im prenesu njihova uputstva za borbu protiv partizana. Oni četnički komandanti su krajem 1941. godine organizovali, uz punu pomoć italijanskog okupatora, svoje odrede i zajedno sa njim učestvovali u borbama protiv partizana primajući od Italijana oružje, hranu, a neki i plate;

U Sandžaku optuženi Mihailović je uspeo krajem 1941. godine da stavi pod svoju komandu sandžačke četničke odrede, koji su se u isto vreme bili stavili otvoreno u službu Italijana i učestvovali u borbama protiv partizana i to još od novembra 1941;

U jesen 1941. godine optuženi Mihailović je uputio u Bosnu i Hercegovinu, radi organizovanja četnika, svoje oficire majora Boška Todorovića, poručnika Mutimira Petkovića, kapetana Sergija Mihailovića, poručnika Momčilovića i druge, pored žandarmerijskog majora Jezdimira Dangića, koga je bi uputio u istočnu Bosnu još u vreme narodnog ustanka u Srbiji. Optuženi Mihailović je majora Boška Todorovića postavio za komandanta istočne Bosne i Hercegovine, a ovaj je po dolasku na teren zaključio pismeni sporazum o saradnji četnika i italijanskih okupatora u borbi protiv partizana;

Komandant optuženog Mihailovića u istočnoj Bosni Jezdimir Dangić po dolasku na teren razbija jedinstvo četnika i partizana u borbi protiv Nemaca i ustaša, propušta Nemce na oslobođenu teritoriju, a pošto su partizani zaustavili Nemce i uspeali očuvati znatan deo slobodnih teritorija, Dangić se povezuje sa gestapovcem kapetanom Matlom u Banji Koviljači i posle povezivanja odlazi u Beograd sa znanjem i odobrenjem optuženog Mihailovića radi traženja pomoći od Nemaca i Nedića za borbu protiv partizana u istočnoj Bosni.

Istovremeno lokalni četnički komandanti u istočnoj Bosni, pop Savo Božić, Cvijetin Todić i drugi, koji su se stavili pod komandu oficira optuženog Mihailovića, kapetana Račića, koji je decembra 1941. godine prešao u istočnu Bosnu, sklopili su sporazum sa ustaškim vlastima o saradnji u cilju uništenja partizana i zajedno sa ustašama vodili borbu protiv partizana u istočnoj Bosni.

U toku 1941. godine komandant optuženog Mihailovića Ilija Trifunović Birčanin uz pomoć italijanskih okupatora osnovao je četničke odrede u zapadnoj Bosni i Lici, zatim u Dalmaciji, koji su u najtešnjoj saradnji sa Italijanima takođe vodili borbe protiv partizana. Znatan deo četnika kao posebne formacije, poznate pod imenom „dobrovoljačka antikomu-

nistička milicija“ (MVAK = Milicija volontera antikomunista) stavio je pod direktivu komandu Italijana, a čiji je glavni zadatak bio uništavanje antifašista u Dalmaciji;

U Sloveniju Mihailović je uputio u ovom periodu svog oficira majora Karla Novaka, koji je u saradnji sa okupatorima i kvislinškom belom gardom organizovao slovenačke četnike poznate pod nazivom „plava garda“. Iako malobrojne, jedinice optuženog Mihailovića u Sloveniji pod komandom majora Novaka saradivale su otvoreno sa okupatorom i slovenačkom kvislinškom belom gardom.

ž) Krajem 1941. godine i početkom 1942. godine rasplamsao se opšti narodni ustanak u Crnoj Gori, istočnoj Bosni i Sandžaku. Sledejući liniju izdaje, a u nameri da uguši narodni ustanak u ovim krajevima, optuženi Mihailović u maju 1941. godine prelazi iz Srbije na planinu Zlatar, a odatle u Crnu Goru, i neposredno rukovodi operacijama četničkih jedinica pod komandom Miloša Glišića i Vučka Ignjatovića iz Srbije, Petra Bačovića iz istočne Bosne, Blaža Đukanovića, Pavla Đurišića, Đorđa Lašića, Ivana Ružića, Baja Stanišića, Jakova Jovovića i Sima Mijuškovića iz Crne Gore i legalizovanih odreda Nikole Bojovića, Vuka Kalaitovića, „vojvode“ Irića i Rade Korde, koje su četničke jedinice zajedno sa Italijanima tada učestvovala u Trećoj neprijateljskoj ofanzivi protiv partizanskih jedinica u Crnoj Gori i Sandžaku. U ovoj ofanzivi sve pomenute četničke jedinice pod komandom optuženog Mihailovića primale su od Italijana oružje, municiju i hranu, a jedinice Mihailovićevog komandanta Blaža Đukanovića primale su pored ovoga i platu. Tokom operacija Italijani su prevozili četničke jedinice svojim prevoznim sredstvima sa sektora na sektor, a četnički komandanti, pa i članovi Vrhovne komande optuženog Mihailovića, prevozili su se automobilima kroz italijanske garnizone. Sam optuženi Mihailović sa svojim štabom smeštao se u neposrednoj blizini italijanskih garnizona. Posle teških i upornih bojeva sa Italijanima, i četnicima naročito u sektorima Sinjajevina, Kamena Gora-Kosanica, Nikšić-Golija, Nikšić-Travnik, Orlovac i Gat i mučkog četničkog napada na partizansku bolnicu i Petu udarnu brigadu u Ćurevu, partizanske snage pod pritiskom italijanskih divizija, a zahvaljujući izdaji četnika optuženog Mihailovića, bile su prinuđene da se povuku sa slobodne teritorije Crne Gore, Sandžaka, istočne Bosne i Hercegovine u zapadnu i centralnu Bosnu.

z) Pošto su partizani bili prinuđeni da napuste slobodnu teritoriju u Crnoj Gori, Sandžaku, istočnoj Bosni i Hercegovini, četnici optuženog Mihailovića produbili su svoju saradnju sa italijanskim okupatorom i zajedno s njima zaveli i sproveli sistem strahovlade nad narodom na toj teritoriji. U neposrednoj blizini Kolašina, u kome komandant optuženog Mihailovića Pavle Đurišić dočekuje i pozdravlja ratnog zločinca italijanskog generala Pircija Birolija, guvernera Crne Gore, a četnici optuženog Mihailovića kolju i vešaju crnogorske rodoljube, optuženi Mihailović sa svojim štabom iz Lipova rukovodi četničkim akcijama na uništavanju narodnog ustanka, podržavan od engleskog majora Hadsona, koji u to vreme traži od optuženog Mihailovića da se „sastane sa kapetanom Đurišićem i pukovnikom Stanišićem i ostalim vođama koji su se tako uspešno borili protiv komunista i oslobodili svoje krajeve od njih“ i izdašno pomagan materijalni i politički od emigrantske vlade u Londonu;

i) Posle bezuspešnog pokušaja da zajedničkim borbama sa Italijanima, Nemcima i ustašama u jesen 1942. godine razbije partizanske snage na Dinari i zapadnoj i centralnoj Bosni, optuženi Mihailović je, podstrekivan od engleskog pukovnika Belija da treba uništiti partizanske snage i partizansku slobodnu teritoriju pre nego što dođe do iskrcavanja saveznika na Balkan, pristupio brižljivom izvođenju priprema za učestvovanje četničkih



jedinica u Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi, pa je lično sačinio i plan operacija za učestvo-  
vanje četnika u ovoj ofanzivi.

Nemački i italijanski okupator, ocenivši značaj oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije za oslobodilačku borbu naroda porobljene Evrope i opasnost za svoje planirane operacije u severnoj Africi i na Bliskom istoku, odlučio je da konačno i potpuno uništi ustanak u Jugoslaviji. U tu svrhu vrhovna nemačka i italijanska komanda stvaraju jedinstveni plan za izvođenje zajedničkih operacija u predstojećoj Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi i određuju za te operacije sledeće jedinice:

a) nemačke: 7. SS „Princ Eugen“ diviziju, 369. pešadijsku diviziju, 717. lovačku diviziju i 718. pešadijsku diviziju i druge specijalne jedinice motorizovane, tenkovske, artiljerijske, avijaciju; b) italijanske divizije: „Lombardiju“, „Re“, „Sasari“, „Murde“ i „Taurinenze“; v) ustaške zdrugove, domobranske jedinice i odrede milicije. Optuženi Mihailović, pošto je izvršio pripreme, odredio je za učestvovanje u ovim operacijama sledeće četničke jedinice: Prvi korpus majora Bjelajca sa 2.000 četnika, Drugi korpus popa Đukića sa 2.000 četnika, Treći korpus majora Baćovića sa 3.000 četnika, 600 četnika pod komandom Novaka Mijovića, 5.000 četnika pod komandom Baja Stanišića, 3.000 četnika pod komandom Bore Mitranovića i 5.000 četnika pod komandom Pavla Đurišića.

Glavne operacije u Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi razvijale su se u vremenu od 15. januara do polovine aprila 1943. godine, a na teritoriji od reke Kupe preko Neretve, gde se u džepu Neretve odigrala čuvena „bitka za ranjenike“, pa sve do reke Drine. U ovim operacijama su zajednički učestvovala napred navedene nemačke, italijanske, Pavelićeve i četničke jedinice optuženog Mihailovića, koje su od okupatora primale oružje, municiju, hranu i bile potpomagane okupatorskom artiljerijom, avijacijom i tenkovima. Četničkim jedinicama komandovao je optuženi Mihailović preko majora Ostojića, a i neposredno. U završnoj fazi operacije na reci Drini optuženi Mihailović je komandovao i izvesnim delovima italijanske divizije „Taurinenze“. U ovoj ofanzivi okupatorske i četničke jedinice izvršile su paljenje i pustošenje čitavih krajeva i masovno istrebljenje civilnog stanovništva, koje se sa svojom narodnom vojskom povlačilo ispred neprijatelja;

j) U vreme trajanja Četvrte neprijateljske ofanzive na teritoriji od Kupe preko Neretve do Drine, četnici optuženog Mihailovića su po njegovim direktivama i na ostalim područjima širom Jugoslavije vodili zajedničke borbe sa okupatorom i domaćim kvislinzima protiv Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije. Tako su u Srbiji četnici optuženog Mihailovića pod komandom Predraga Rakovića, Zvonimira Vučkovića i drugih zajedno sa Nemcima, Nedićevim i Ljotićevim odredima, bugarskim okupacionim jedinicama i jedinicama Ruskog belogardističkog korpusa učestvovali u zajedničkim borbama protivu partizana. Po direktivama i sa odobrenjem optuženog Mihailovića četnički odredi u Bosni sklopili su niz sporazuma sa Nemcima i ustašama, u Sloveniji sa slovenačkom belom gardom o saradnji, a posle kapitulacije Italije u septembru 1943. godine, četnički odredi optuženoga Mihailovića širom čitave zemlje stupili su potpuno pod zaštitu Nemaca i u otvorenu saradnju sa njima i primali od njih naređenja, oružje, municiju i ostalu vojnu spremu;

k) Primajući materijalnu pomoć i direktive od emigrantskih vlada da se po svaku cenu vojnički održi, kao i poruku engleskog generala Mastersona da što pre likvidira komuniste i da će potom nastati povoljnije stanje za četnike i da će Englezi promeniti svoje držanje, svoju propagandu i svoju politiku prema optuženom Mihailoviću, optuženi Mihailović je za sve vreme od leta 1943. godine do svršetka rata održao niz sastanaka i stupao u vezu sa predstavnicima nemačke komande u Jugoslaviji sa domaćim izdajnicima Nedićem,

Pavelićem i Ljotićem i reakcionarnim elementima u Hrvatskoj radi nastavljanja borbe protiv oslobodilačkog pokreta naroda Jugoslavije.

Tako su po naređenju optuženog Mihailovića u toku aprila i maja 1944. godine održani sastanci između Mihailovićevog komandanta Srbije generala Trifunovića, optuženog Topalovića Živka i kapetana Rakovića s jedne strane, i gestapovaca Šterkera, Milana Aćimovića, Dimitrija Ljotića, Ilije Mihailovića s druge strane, u selima Vranići, Trbušani i Brđani, na kojima je sastancima došlo do sporazuma o vođenju zajedničkih operacija protiv partizana i liferovanju oružja četnicima od strane Nemaca. Pored svojih komandanata optuženi Mihailović se lično sastaje oko 20. avgusta 1944. godine u selu Rašani kod Kosjerića sa Milanom Nedićem i optuženim Dragomirom Jovanovićem, na kom je sastanku sklopljen sporazum: da Nedić optuženom Mihailoviću daje mesečno sto miliona dinara novčane pomoći, da Nedić preuzima na sebe obavezu da se optuženom Mihailoviću od Nemaca izliferuje 30.000 pušaka, tri miliona puščanih i mitraljских metaka, da Nedić izliferuje optuženom Mihailoviću uniforme i obuću, da će Nedić u cilju koordinacije akcije protiv Narodnooslobodilačke vojske, ukoliko dozvole Nemci, staviti svoje oružane formacije pod komandu optuženog Mihailovića i da optuženi Mihailović garantuje Nediću da se oružje neće upotrebiti protiv Nemaca; pored ovoga, optuženi Mihailović se lično sastaje sa šefom upravnog štaba nemačkog vojnog zapovednika za Srbiju Nojbaherom u selu Rošcima kod caganjske škole u avgustu 1944. godine, a sa gestapovcem Šterkerom još četiri puta, i to u selu Pranjanima u avgustu 1944. godine, kod sela Draginja prilikom besktva optuženog Mihailovića iz Srbije za Bosnu septembra 1944. godine i dva puta u Bosni u oblasti Sarajeva koncem 1944. godine i početkom 1945. godine. Na prva tri sastanka između optuženoga Mihailovića i predstavnika Nemaca, i to na sastancima u Rošcima (kod Caganjske škole), Pranjinama i Draginju prisustvovao je američki pukovnik Makdauel, koji je, pošto je engleska vlada službeno povukla svoje vojne misije od optuženoga Mihailovića i njegovih komandanata, došao kod optuženog Mihailovića u svojstvu šefa američke vojne misije i kao takav tražio od Nemaca da polože oružje isključivo optuženom Mihailoviću, a optuženog Mihailovića uveravao da se mora održati u narodu i da Sjedinjene Američke Države pomažu isključivo optuženog Mihailovića i njegovu organizaciju. Optuženi Mihailović je još u zimu 1942. godine preko Pinterovića i Mate Ruskovića uspostavio vezu sa mačekovcima u Hrvatskoj, koju je stalno održavao do kraja rata radi objedinjavanja vojnih jedinica koje su mačekovci nameravali obrazovati pod vrhovnom komandom optuženog Mihailovića u cilju zajedničke borbe protiv narodnooslobodilačkog pokreta. Na liniju borbe protiv narodnooslobodilačkog pokreta optuženi Mihailović je u martu 1945. godine, preko advokata Brašića, uspostavio vezu i slao pisma nadbiskupu Stepincu i Anti Paveliću, organizatoru pokolja srpskog i hrvatskog naroda.

U istom razdoblju od leta 1943. godine do svršetka rata, dok su optuženi Mihailović i njegovi komandanti zaključivali navedene sporazume, njegove jedinice zajedno s Nemcima i kvislinškim formacijama nastavile su borbe protiv Narodnooslobodilačke vojske i Jugoslovenske armije, i to četnici pod komandom člana Vrhovne komande Draže Mihailovića majora Ostojića, Đurišića, Draškovića, Kalaitovića, Cvetića, Lalatovića, Račića, Vučkovića, Nikole Kalabića, Markovića, Radovića, Neška Nedića, Tufegdžića, Keserovića i drugih u Sandžaku i Srbiji, a pod komandom Rada Radića, Vranješevića, Renovića, Bore Mitranovića, Todića Cvijetina, Damjanovića Steve - Leke u Bosni, Đujića, Jevđevića, Bjelajca, Baćovića, Lukačevića i drugih u Bosni i Hrvatskoj i ostali.

l) Zaključujući svoje izdajničko delovanje, koje je sprovodio kroz sve vreme oslobođilačkog rata i okupacije, optuženi Mihailović je pred isterivanje Nemaca iz Jugoslavije i uništenje četničkih jedinica prešao na terorizam. Tako je u martu 1945. godine u Modriču, u Bosni, osnovao školu za teroriste, kojima je dao ime „kraljevski komandosi“, a terorističko-diverzantsku grupu Gašparevića, za koju je znao da je direktno od Gestapoa iz Beča upućena za Srbiju u cilju vršenja sabotaza, diverzija, atentata i drugih zločina, prihvatio, stavio pod svoju komandu, dodelio joj zadatak i uputio je za Srbiju sa svojim komandantom Topalovićem. Ostalim komandantima izdao je naređenje da takođe pređu na terorističke akcije, pa su izvesni komandanti posle prestanka ratnih operacija dizali mostove i vozove u vazduh i vršili atentate, sve dok nisu bili pohvatani;

lj) Optuženi Mihailović Dragoljub - Draža i njegovi četnički komandanti po njegovim naređenjima i direktivama izvršili su masovnim zahvatima u takozvanim čišćenjima terena, zatim putem letećih brigada i crnih trojki u toku čitavog rata i okupacije bezbrojne ratne zločine nad narodom u svima krajevima Jugoslavije.

Tako su u novembru 1941. godine četnici streljali u selu Braićima, na mestu zvanom Drenovi Vrh, oko 500 zarobljenih partizana i njihovih pristalica;

Optuženi Mihailović je u noći između 13. i 14. novembra 1941. godine, to jest iste noći kada se sastao sa gestapovcem kapetanom Matlom, naredio sam komandantu Daki Tešmanoviću da oko 365 zarobljenih partizana preda Srpskoj državnoj straži u selu Slovac, iako je morao znati da će ih Srpska državna straža postreljati ili predati Nemcima, to je i učinjeno tako da ih je Tešmanović predao Jovanu Škavoviću, a ovaj Nemcima. Nemci su od ovih predatih partizana streljali oko 270, a ostale oterali u logore;

Početak novembra 1941. godine Mihailovićev komandant Ajdačić zaklao je 13 partizanskih simpatizera u blizini Kosjerića na mestu zvanom Ridovi, među kojima i učiteljicu Jelenu Subić-Gmizović i Milevu Kosovac, koje su četnici pre nego što su zaklali silovali i unakazili usijanim gvožđem;

Četvrtog novembra 1941. godine četnici su ubili blizu Ravne gore oko 30 partizana, koje su bili na prevaru zarobili, među kojima je bilo 18 devojaka koje su bile upućene u Užice za bolničarke;

U decembru 1941. godine Mihailovićevi četnici streljali su zajedno sa Nemcima u Čačku samo u jedan mah 80 pripadnika narodnooslobodilačkog pokreta;

U decembru 1941. godine u Srezu požeškom mešoviti nemačko-četnički sud samo u jedan mah osudio je na smrt 12 pristalica partizana;

U decembru 1941. godine i tokom januara 1942. godine četnici su poklali preko 2.000 muslimana, ljudi, žena i dece, iz okoline Foče, Goražda i Čajniča. Klanja su vršili na mostovima na Drini u Foči i Goraždu;

U toku decembra 1941. godine i tokom cele 1942. Mihailovićevi „legalizovani“ četnici pohapsili su i predali Nemcima u raznim krajevima Srbije hiljade pristalica partizana koje su Nemci streljali u logorima na Banjici, Nišu, Užicu, Čačku i drugim mestima, a pored toga sami četnici su poubijali hiljade pristalica partizana, opljačkali mnoga sela, batinali hiljade ljudi, a veliki broj žena i devojaka iz partizanskih porodica silovali;

Prvog aprila 1942. godine četnici Rada Radića pobili su u Jošavki 20 ranjenih partizana, a među njima i teško ranjenog narodnog heroja dr Mladena Stojanovića;

Aprila 1942. godine četnici Lazara Tešanovića i Rada Radića (koji su se tada bili stavili pod komandu Mihailovićevog kapetana Račića) ubili su 70 ranjenih partizana;

Krajem aprila 1942. godine Spasoje Dakić, komandant Mihailovićevo bataljona u Čelebiću, ubo je engleskog majora Terensa Atertona i njegovog radio-telegrafistu i jednog engleskog narednika;

Juna 1942. godine Mihailovićeви četnici su u okolini Gacka u selu Izgorima zapalili bolnicu sa 10 teških partizanskih ranjenika;

Juna 1942. godine Mihailovićev odred pod komandom kapetana Vladimira Đukića izveo je iz zatvora u Nikšiću 25 pristalica narodnooslobodilačkog pokreta i u zajednici sa Italijanima ih streljali;

Avgusta 1942. godine Mihailovićev komandant Bačović ubio je simpatizere narodnooslobodilačkog pokreta Rada Pravicu, sudiju, Tomu Galepa, Jovu Ljubibratića, Budimira Ukropinu i Tasu Kosorića;

Avgusta 1942. godine Mihailovićeви četnici pod komandom Petra Bačovića prilikom zauzeća Foče zaklali su u Foči i u selima koja se skupa nazivaju Bukovica oko 1.000 lica muslimanske veroispovesti, među kojima je bilo oko 300 žena, dece i staraca;

Avgusta 1942. godine na terenu oko Ustikoline i Jahorine (istočna Bosna) Mihailovićeви četnici pod komandom majora Zaharije Ostojića i Petra Bačovića zaklali su oko 2.500 lica muslimanske veroispovesti, a sela popalili;

Septembra 1942. godine četnici Petra Bačovića ubili su u Makarskoj oko 900 Hrvata, nekoliko katoličkih sveštenika žive odrali i 17 sela zapalili;

Oktobra 1942. godine četnici Petra Bačovića ubili su u okolini Prozora zajedno sa Italijanima, kojima je komandovao italijanski poručnik Viđak, oko 2.500 muslimana i Hrvata, među kojima je bilo žena, dece i staraca, a veliki broj sela popalili;

U oktobru 1942. godine četnici Petra Bačovića ubili su u selu Gat, Niklice i Čišlu u Dalmaciji zajedno sa Italijanima 109 Hrvata kao simpatizere narodnooslobodilačkog pokreta;

U januaru 1943. godine Mihailovićeви četnici su ubili u selu Banji kod Arandelovca protu Isakovića i još 18 pristalica partizana;

Januara 1943. godine zaklao je major Cvetić 16 zarobljenih partizana u okolini Užica,

Januara 1943. godine četnici Pavla Đurišića ubili su u Srezu bjelopoljskom oko 400 muškaraca i oko 1.000 žena i dece muslimanske veroispovesti;

U februaru 1943. godine četnici pod komandom Zaharije Ostojića, Petra Bačovića, Pavla Đurišića, Voje Lukačevića, Vuka Kalaitovića i drugih, u srezovima Pljevaljskom, Čajničkom i Fočanskom zaklali su 1.200 muškaraca i 8.000 staraca, žena i dece i opljačkali pa potom spalili oko 2.000 domova;

Polovinom jula 1943. godine u selu Cikoti (istočna Bosna) četnici su otkrili 80 ranjenika Prve proleterske divizije, oduzeli im oružje, a sutradan doveli Nemce koji su ih poubijali pa spalili;

Juna 1943. godine u toku Pete neprijateljske ofanzive četnici su klali partizanske ranjenike sa Sutjeske, pa su tada zaklali u selu Jeleču i Vrbici dr Simu Miloševića i hrvatskog pesnika Ivana Gorana Kovačića;

Jula 1943. godine u Bišini (Birač) četnici su otkrili 120 ranjenika Prve i Druge proleterske brigade i izdali ih Nemcima, koji su ih poubijali;

Decembra 1943. godine četnički komandant major Petričević streljao je u Kolašinu 28 zarobljenih partizana i šest seljaka pristalica partizana;

Decembra 1943. godine četnički komandant Živan Lazović zaklao je u selu Selevcu 15 seljaka pristalica partizana;

Decembra 1943. godine zaklali su četnici u okolini Bosanskog Grahova 137 zarobljenih partizana;

Decembra 1943. godine zaklali su četnici u selu Tičevu kod Drvara 28 zarobljenih partizana;

Decembra 1943. godine zaklali su četnici u Zeti (Crna Gora) osam seljaka, delegata na Prvoj antifašističkoj skupštini Crne Gore;

Decembra 1943. godine zaklali su četnici Nikole Kalabića u selu Kopljarima kod Arandjelovca 24 seljaka;

Decembra 1943. godine četnici pod komandom potpukovnika Miodraga Paloševića i majora Trifkovića Svete zaklali su u selu Vraniću, blizu Beograda, 72 lica, među kojima jedno dete od dve godine, drugo od tri meseca. Jednu od žrtava su kastrirali. Pored toga, opljačkali su seljačke domove;

Od juna 1942. do marta 1943. godine Mihailovići četnici pod komandom Pavla Đurišića osudili su na smrt i streljali oko 1.000 crnogorskih partizana i seljaka zbog toga što su učestvovali u oslobodilačkom ustanku u Crnoj Gori;

Dvadeset devetog aprila 1944. godine četnički odred kapetana Živojina Lazovića, majora Svetislava Trifkovića, Nikole Kalabića, Dragutina Bojovića, Svete Bogićevića, Radovana Dokmanovića i Svete Radičevića u selu Drugovcu (Beogradski okrug) zaklali su 73 lica, među kojima devet žena. Tom prilikom teško su zlostavljali 37 drugih lica i opljačkali pa potom spalili 220 domova;

Aprila 1944. godine četnici su kod Bajine Bašte zaklali osam simpatizera partizana;

Maja 1944. godine četnici Dragutina Keserovića pronašli su na Jastrepcu partizansku bolnicu, pa su streljali 24 ranjenika i četiri bolničarke;

Maja 1944. godine četnici su otkrili u Semberiji partizanske bolnice i ubili oko 300 teških ranjenika;

U leto 1944. godine četnici su u selu Balinoviću živoga pekli pred 20 ljudi Živana Đurđevića, seljaka iz Balinovića, a potom njega i njegovog sina zaklali;

Početkom avgusta 1944. godine, Dušan Radović Kondor, komandant Mihailovićevog korpusa, zaklao je dva američka avijatičara francuskog porekla koji su se bili prinudno spustili padobranima kod reke Lima;

Avgusta 1944. godine četnički odred Bogićević Svete uhvatio je u selu Sepcima - Srbija, Sremčevića Savu, Vojinović Konstantina, Radojević Iliju i Jovanović Iliju i pošto ih je mučio da bi iznudio priznanje o saradnji sa partizanima, svu četvoricu zaklao.

Pored ovoga, desetine hiljada ljudi četnici su zlostavljali i batinali, a u Crnoj Gori su bili uveli specijalni sistem batinanja pomoću „roglje“.

Komandanti optuženog Mihailovića dostavljali su spiskove pristalica partizana okupatorima i kvislingovcima na osnovu kojih su ljudi bili uhapšeni i streljani. Naročito je beogradska četnička organizacija tesno sarađivala sa specijalnom policijom na uništavanju pristalica partizana u Beogradu.

Nebrojeni zločini samo su mali deo zločina koje su četnici optuženog Mihailovića sprovodeći njegova naređenja i direktive izvršili u svim krajevima Jugoslavije.

Optuženi Moljević Stevan, Žujović Mladen, Topalović Živko i Vilović Đuro što su u toku rata i okupacije zajedno sa optuženim Mihailovićem, a po direktivama emigrantskih vlada, rukovodili izdajničkim „Ravnogorskim pokretom“, bili članovi takozvanog Centralnog nacionalnog komiteta (CNK) i na teritoriji koju su četnici držali po dozvoli okupatora organizovali ravnogorske pokrajinske, okružne, sreske i mesne organizacije, čiji je osnovni zadatak bio gušenje oslobodilačke borbe i podržavanje okupacije, a pomoću kojih su organizacija proganjali i potkazivali četničkim bandama i okupatoru antifašiste, organizovali preke sudove i ubijali rodoljube, vršili prisilnu mobilizaciju i rekvizicije za četnike i širili izdajničku propagandu u narodu; što su posle veličanstvenih pobjeda Narodnooslobodilačke vojske, a naročito posle istorijskih odluka donesenih na Drugom zasjedanju AVNOJ-a, u januaru 1944. godine u selu Ba organizovali kongres takozvanih ravnogoraca i reakcionarnih elemenata iz vrhova bivših političkih partija i grupa i sa njima popunili svoj ravnogorski Centralni nacionalni komitet, a sve to u nameri da time dadu političku podršku izdajniku Mihailoviću i zajedno s njime čitavom sistemu okupacije, kao i da razbijaju narodnu vlast.

Pa je tako:

1) Optuženi Moljević Stevan, kao član Izvršnog odbora Centralnog nacionalnog komiteta od početka 1942. godine do kongresa u Ba, a od tada pa do raspada četničke organizacije, kao predsednik Izvršnog odbora Centralnog nacionalnog komiteta rukovodio četničkom organizacijom zajedno sa optuženim Mihailovićem, bio inicijator odluka političke prirode i izradio direktive za organizaciju izdajničkih ravnogorskih odbora: primao depeše i izveštaje četničkih organizacija i funkcionera i po njima izdavao konkretne upute podređenim organizacijama za njihov izdajnički rad; uređivao centralni četnički organ list „Ravna gora“, pisao članke u četničkim listovima „Ravna gora“ i „Ujedinjeno srpstvo“ pisao proglase, držao govore, organizovao i održavao konferenciju urednika lokalnih četničkih listova, i uopšte rukovodio četničkom propagandom u cilju zavođenja narodnih masa na putu izdaje; izdao uputstva za reorganizaciju i rad četničkih prekih sudova i time se solidarisao sa ubistvima koja su četnici pod vidom suđenja vršili nad narodom.

2) Optuženi Žujović Mladen kao član Izvršnog odbora Centralnog nacionalnog komiteta od leta 1941. godine pa do bekstva iz zemlje u jesen 1943. godine, zajedno sa optuženim Moljevićem i Mihailovićem rukovodio takozvanim Ravnogorskim pokretom; u maju 1943. godine kao delegat Vrhovne komande optuženog Mihailovića rukovodio svim četničkim jedinicama i četničkom organizacijom u Dalmaciji, zapadnoj Bosni i Lici, nasledivši u toj funkciji najotvorenijeg kolaboracionistu Iliju Trifunovića Birčanina. Kao delegat četničke Vrhovne komande optuženi Žujović je nastavio najtešnju vojnu i političku saradnju sa Italijanima, održavao sastanke sa italijanskim generalom Spigom, sa kojim je ugovorio da Italijani daju četnicima oružje i municiju i da italijanske i četničke jedinice preduzimaju zajedničke operacije protiv Narodnooslobodilačke vojske, pa su te operacije zajednički i izvodili i pri tom vršili mnogobrojne zločine nad narodom; krajem 1944. godine, zajedno sa optuženim Topalovićem, a po nalogu optuženog Mihailovića, organizovao u inostranstvu Centralni nacionalni komitet (CNK) s ciljem da okupi izbegle četničke nedićevsko-ljotićevske i ustaške bande, da ih poveže sa sličnim izbegličkim bandama u inostranstvu i pomoću poznatih reakcionarnih elemenata iz inostranstva ugrožava spoljnu bezbednost Federativne Narodne Republike Jugoslavije i njen unutrašnji poredak;

3) Optuženi Topalović Živko u okupiranom Beogradu u dogovoru sa agentom Gestapoa i predsednikom komesarske uprave u Srbiji Milanom Aćimovićem organizovao niz sastanaka sa članovima vođstva bivših političkih partija, na kojima su doneli odluku da pomognu optuženom Mihailoviću i stupe s njim u saradnju kako bi na taj način ojačali njegov položaj; na osnovu ovih odluka optuženi Topalović, zajedno sa Aleksandrom Popovićem i Branom Ivkovićem, dolazi optuženom Mihailoviću u decembru 1943. godine i učestvuje na kongresu u Ba, rediguje projekt baške rezolucije i postaje član Izvršnog odbora CNK i tako ulazi u vrhovni organ izdajničke četničke organizacije; u aprilu 1944. godine sastaje se u selu Trbušanima sa savetnikom upravnog štaba nemačkog zapovednika za Srbiju Šterkerom i Milanom Aćimovićem, na kome su se sastanku sporazumeli da Nemci četnicima liferuju oružje i municiju i da se zajedno bore protiv Narodnooslobodilačke vojske; krajem 1944. godine zajedno sa optuženim Žujovićem organizovao je u inostranstvu takozvani CNK sa ciljevima izloženim u prethodnom stavu ovog dispozitiva;

4) Optuženi Vilović Đuro što je u jesen 1942. godine stupio u četničku organizaciju u Splitu, iako je znao i video da četnici saraduju sa Italijanima i da se zajedno bore protiv oslobodilačkog pokreta, a koncem juna 1944. godine postao član CNK, u čijem je zločinačkom radu učestvovao kao predsednik propagandnog odbora; pisao članke u četničkim listovima i bezočno napadao narodnu oslobodilačku borbu nazivajući borce Narodnooslobodilačke vojske ustaško-komunističkim bandama, mada je bio svestan težine ovih kleveta i laži;

1) Radoslav - Rade Radić što je kao član štaba Četvrtog krajiškog partizanskog odreda, u vremenu kada je taj odred vodio borbu protivu ustaša na sektoru Teslića, a on sa delom štaba i bolnicom ostao u Jošavki sa zadatkom prikupljanja hrane, po unapred pripremljenom planu na terenu organizovao grupu od oko 100 ljudi od četničkih elemenata, pa je ova grupa noću između 31. marta i 1. aprila 1942. godine verolomno i mučki napala deo štaba i bolnice u Jošavki i tom prilikom pobila oko 15 partizanskih boraca i rukovodilaca, među kojima i narodnog heroja dr Mladena Stojanovića; što je kao komandant četničke grupe, a potom kao komandant četničkog odreda „Boje“ organizovao i rukovodio napadima na partizansku bolnicu u Borju, partizansku bolnicu na Čemernici i na terenu pobio oko 60 rukovodilaca narodnooslobodilačkog pokreta, što je 9. aprila 1942. godine sa ustaškim generalom Brzovićem, a početkom 1943. godine sa nemačkom komandom u Banjoj Luci zaključio pismene sporazume o zajedničkoj borbi protivu partizana u cilju ugušenja ustanka u tome kraju; što je počev od 25. juna 1942. godine kao komandant svih četničkih odreda zapadne Bosne u saradnji sa Nemcima i ustašama vodio uporne borbe protiv Narodnooslobodilačke vojske sve do septembra 1943. godine kada je od optuženog Mihailovića naimenovan za člana Centralnog nacionalnog komiteta. Za ovakav zločinački rad optuženi Radić je po predlogu optuženog Mihailovića proizveden u čin oficira i odlikovan Karađorđevom zvezdom; što je kao član Centranog nacionalnog komiteta organizovao ravnogorske odbore u zapadnoj Bosni i rukovodio njihovim radom.

2) Vranješević Slavoljub što je oktobra meseca 1941. godine stupio u službu izdajnika Milana Nedića kao šef odseka u komandi žandarmerije i sa tog položaja u februaru 1942. godine sa jednim odredom nedićevaca prešao u istočnu Bosnu i zajedno sa Jezdimirom Dangićem i Nemcima vodio borbe protiv partizana; što je kao načelnik štaba kod četničkih komandanata Dangića i Botića u istočnoj Bosni, a od jula 1942. godine kao načelnik štaba četničkog komandanta zapadne Bosne Rada Radića i kao komandant četničkog odreda u zapadnoj Bosni od septembra 1943. godine organizovao i vodio u zajed-

nici sa Nemcima i ustašama borbe protiv Narodnooslobodilačke vojske u okolini Banje Luke, na Manjači u Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi branio partizanima prelaze preko Vrbasa, a u Petoj neprijateljskoj ofanzivi vodio borbe protiv partizana zajedno sa Nemcima na položajima Divan - Kurjače brdo - Skatavica - Ravna gora; što je postupajući po naređenju optuženog Mihailovića organizovao crne trojke i leteće brigade sa zadatkom da hvataju i likvidiraju partizane i partizanske simpatizere, što su ovi i učinili; što je posle oslobođenja većeg dela Jugoslavije, a po pismenoj i usmenoj naredbi optuženoga Mihailovića, organizovao četničke petorke i izdavao naređenja da na oslobođenoj teritoriji vrše sabotaže, napadaju na komunikacije, ubijaju partizanske kurire, borce Jugoslovenske armije i organe narodne vlasti i ovaj zločinački rad nastavio i posle oslobođenja Jugoslavije sve do dana kada je bio uhvaćen.

3) Glišić Miloš što je još u julu 1941. godine stupio u organizaciju optuženog Mihailovića i uzeo u njoj vidnog učešća te kao načelnik štaba četničkog požeškog odreda zajedno sa Vučkom Ignjatovićem, komandantom toga odreda, organizovao i rukovodio napadom četničkih jedinica na Užičku Požegu septembra 1941. godine koju su držali partizani, a noću između 1. i 2. novembra 1941. godine po naređenju optuženog Mihailovića zajedno sa Vučkom Ignjatovićem napao na Užice, koje su takođe držali partizani, iako je tada postojao pismeni sporazum između četnika i partizana o zajedničkoj borbi protiv okupatora; što je krajem novembra 1941. godine, posle povlačenja glavnine partizanskih snaga iz Srbije u Sandžak, postupajući po naređenju optuženog Mihailovića, zajedno sa komandantom četnikopožeškog odreda Vučkom Ignjatovićem, sa celim odredom legalizovao se kod Nedića ostajući i dalje pod stvarnom komandom optuženoga Mihailovića, i kao takav zajedno sa Nemcima i nedićevcima u svojstvu načelnika štaba takozvane komande požeško-ustaških odreda srpske oružane sile učestvovao u mnogobrojnim operacijama za konačno izbacivanje partizanskih snaga iz Srbije i uništenje preostalih partizanskih snaga i njihovih simpatizera u Srbiji; što je krajem marta 1942. godine po naređenju optuženog Mihailovića u svojstvu komandanta četničkog korpusa izvršio organizaciju i pripreme za predstojeću Treću neprijateljsku ofanzivu u Sandžaku i u toj ofanzivi od sredine maja do početka juna 1942. godine učestvovao kao komandant svih četničkih snaga zajedno sa Italijanima.

Optuženi Jovanović Slobodan, Purić Božidar, Ninčić Momčilo, Živković Petar, Gavrilović Milan, Knežević Radoje, Knežević Živan i Fotić Konstantin:

Što su, produžavajući politiku profašističkih diktatura u staroj Jugoslaviji, posle zaključenja sramne kapitulacije i bekstva iz zemlje stalno i uporno sprovodili politiku podržavanja okupacije i gušenja narodnooslobodilačkog ustanka u zemlji i u tu svrhu izdavali direktive da još nije vreme za borbu, davali stalnu političku podršku izdajniku Mihailoviću, održavali veze s Milanom Nedićem i drugim kvislinškim elementima u zemlji; što su u istom cilju preko radio-emisija raspirivali bratoubilačku borbu među narodima Jugoslavije, izdali optuženom Mihailoviću naređenje o formiranju prekih sudova i primeni zakona o zaštiti države i na taj način podsticali četnike i kvislinške bande u zemlji za zločine nad narodom, usled čega za te zločine snose punu odgovornost; što su iz državne kase finansirali izdaju optuženog Mihailovića i njegovih četnika šaljući novac i vršeći vojne nabavke za četničke formacije; što su u inostranstvu putem radio-emisija i raznih publikacija vršili propagandu za optuženog Mihailovića i njegove četnike, prikazujući lažno



optuženog Mihailovića u inostranstvu kao nosioca otpora u zemlji protiv okupatora i tako obmanjivali svetsku javnost o događajima u Jugoslaviji, a mnoge ljude u našoj zemlji navodili na put izdaje; što su, pomažući optuženog Mihailovića i njegove četnike u borbi protiv Narodnooslobodilačke vojske i povezujući se sa Milanom Nedićem i drugim kvislinškim elementima u zemlji, potkopavali i slabili borbu Jugoslavije i naših saveznika protiv fašističkih agresora, pa su tako:

1) Jovanović Slobodan i Purić Božidar, kao predsednici emigrantskih vlada, Ninčić Momčilo i Gavrilović Milan kao ministri, Živković Petar kao ministar i zamenik vrhovnog komandanta i pomoćnik ministra vojnog, a Knežević Radoje kao ministar dvora:

a) Optuženoga Mihailovića, pošto su saznali da se sa četnicima u zajednici sa okupatorom bori protivu partizana, u januaru 1942. godine imenovali za ministra vojnog, a u julu iste godine i za načelnika štaba Vrhovne komande, pa mu kao takvom slali direktive da ne počinje borbu protiv okupatora sve dok Nemačka ne kapitulira, odnosno dok se jače savezničke snage ne iskrcaju u Jugoslaviju, dok su s druge strane odobravali, podstrekivali i politički pomagali optuženog Mihailovića u borbi protiv oslobodilačkih snaga u Jugoslaviji;

b) Unapređivali, odlikovali i pohvaljivali četničke komandante koji su se pod komandom optuženog Mihailovića osobito isticali u saradnji sa okupatorom i borbi protiv partizana, kao Iliju Trifunovića Birčanina, Dobrosava Jevđevića, Petra Bačkovića, Vojislava Lukačevića, Dragutina Keserovića, Radoslava Radića, Nikolu Kalabića, Pavla Đurišića, Baja Stanišića, Momčila Đujića, Jezdimira Dangića i mnoge druge, dok su s druge strane lišili čina oficire koji su ostali verni svome narodu i svrstali se u redove oslobodilačke vojske i vodili borbu protiv okupatora, kao Sava Orovića, Arsa Jovanovića, Velimira Terzića, Petra Četkovića, Branka Poljanca, Ratka Martinovića i mnoge druge, hapsili i proganjali u inostranstvu oficire koji su odobravali oslobodilačku borbu i izrazili želju da se vrate u otadžbinu i da se bore protiv okupatora;

v) Upućivali optuženom Mihailoviću oružje, municiju, odeću i ostalu ratnu spremu i veće količine novca iz državne kase da ih upotrebi za ugušenje narodnog ustanka;

g) Rasipajući državni novac, organizovali i davali radio-emisije preko inostranih stanica, izdavali za inostranstvo i u zemlju ubacivali razne publikacije, podmićivali reakcionarne novine i štampu sa ciljem da u inostranstvu optuženog Mihailovića lažno predstavljaju kao nosioca borbe protiv okupatora, a u zemlji raspirivali bratoubilačku borbu i slabili otpornu snagu naših naroda u borbi protiv okupatora;

d) Iako su tačno znali da četnici optuženog Mihailovića vrše pokolje nad narodom, oni su se saglašavali sa četničkim zločinima i sami oglašavali preko radio-emisija stavljanje pod slovo „Z“ državljana Jugoslavije.

2) Optuženi Knežević Živan:

a) Kao šef vojnog kabineta u izbegličkoj vladi optuženog Jovanović Slobodana u stvari vršio dužnost ministra vojnog u emigraciji i u tom svojstvu inspirisao odluke vlade navedene pod tačkom 1 i sprovodio ih u delo, ulažući pri tom osobitu samoinicijativu i aktivnost;

b) Kada je smenjen sa dužnosti šefa vojnog kabineta, primio je dužnost vojnog atašea u SAD, gde je zajedno sa ambasadorom jugoslovenske izbegličke vlade organizovao veliku kampanju u korist optuženog Mihailovića i njegove četničke organizacije, nastojeći svim sredstvima da spreči da inostrana javnost sazna da optuženi Mihailović saraduje sa okupatorima i da ubedi inostranu javnost lažnim i klevetničkim vestima koje je dobio od

izbegličke vlade i optuženog Mihailovića ili ih sam fabrikovao da narodnooslobodilački pokret u Jugoslaviji nije nikakav narodnooslobodilački pokret i da ne vodi nikakvu borbu protivu okupatora, već se samo bori protivu optuženoga Mihailovića i njegove organizacije, ometajući tobože njegovu borbu protiv okupatora;

3) Optuženi Fotić Konstantin još u aprilu 1941. godine prihvatio raskomadanje Jugoslavije izvršeno od okupatora i preko lista „Srbobran“, koji izlazi u SAD, organizovao kampanju za stvaranje velike Srbije, šovinističku kampanju protivu čitavog hrvatskog naroda, optužujući ga za masovne pokolje srpskog stanovništva koje su izvršile ustaše, kampanju protivu narodnooslobodilačke borbe naših naroda koju je vodila Narodnooslobodilačka vojska i partizanski odredi, a koju je on u toj kampanji nazvao bandom međunarodnih zločinaca i razbojnika; preko reakcionarnih novinara Rejova Broka, Markama i drugih proturao je inostranoj štampi lažne vesti o događajima u Jugoslaviji na javnim skupovima u SAD lažno predstavljao optuženoga Mihailovića kao borca protiv okupatora, u čemu se služio i gestapovkom Rut Mičel, koju je predstavljao kao oficira optuženog Mihailovića; preko jedne inostrane radio-stanice na jezicima naših naroda organizovao emisije u kojima je podstrekivao Srbe protiv Hrvata i pozivao čitav srpski narod da se bori protiv Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda; lansirao preko radio-emisija u zemlji i inostranstvu, a preko inostrane štampe u inostranstvu i preko jednoga dela iseljeničke štampe među iseljenicima u inostranstvu, lažne vesti koje je dobijao od jugoslovenske izbegličke vlade i optuženog Mihailovića o tobožnjoj borbi četnika u Jugoslaviji protiv okupatora. Tako je on, iako zvanični predstavnik Jugoslavije, radio na razbijanju Jugoslavije, na raspirivanju bratoubilačke borbe i šovinističke mržnje u zemlji pomažući na taj način optuženog Mihailovića i njegovu četničku organizaciju, koja je saradivala sa okupatorom i pomagala okupatora u njegovim nastojanjima da uguši herojsku oslobodilačku borbu naroda Jugoslavije.

Optuženi Jovanović Dragomir - Dragi, Dinić Tanasije, Jonić Velibor, Dokić Đura, Mušicki Kosta i Pavlović Boško:

Što su se, produžujući svoju raniju protivnarodnu delatnost, odmah posle okupacije zemlje stavili u otvorenu službu nemačkog okupatora i po njegovom nalogu organizovali u Srbiji upravni aparat, kome je na čelu stajala vlada Milana Nedića, a koji je aparat sprovodio mere nemačke okupacione politike, pri čemu su ovi optuženi ispoljavali osobitu samoinicijativu i aktivnost;

Što su uz pomoć okupatora organizovali specijalnu policiju, koja je u okviru zločinačke delatnosti nemačkog Gestapoa sprovodila sistem strahovlade nad srpskim narodom, te što su uz pomoć okupatora organizovali vojne formacije Srpske državne straže, Srpski dobrovoljački korpus i Srpsku graničnu stražu, u koje su nasilno mobilisali i vrbovali naše državljane, a sa kojima su zajedno sa okupatorom vodili oružane borbe protiv jedinica Narodnooslobodilačke vojske, primajući od Nemaca oružje i izvršavajući njihova naređenja;

Što su kao verne sluge fašizma i reakcije pomoću pomenutih vojnih i policijskih formacija i upravnog aparata kroz sve vreme rata vršili masovna ubijanja stanovništva, osnivali koncentracione logore i u njih odvodili desetine hiljada ljudi, žena i dece, gde su ih podvrgavali zverskim mučenjima i uništavanju; desetine hiljada ljudi slali na prinudne radove u zemlju i u Nemačku; organizovali i vršili pljačku narodne i državne imovine;

osiguravali eksploataciju rudnika, industrijskih preduzeća saobraćaja i drugih javnih dobara koja su prvenstveno služila za ratne potrebe Nemaca; terorisali i u duhu pokornosti okupatoru nastojali odgajati srpsku omladinu, svim sredstvima vršili nacističku izdajničku propagandu, kojom su zavodili narodne mase i sproveli okupaciju, sve ovo u cilju ugušenja narodnooslobodilačkog pokreta, fašiziranja zemlje i uključenja Srbije u Hitlerov „novi evropski poredak“, pa je tako:

1) Optuženi Jovanović Dragomir odmah po okupaciji stavio se na raspoloženje nemačkim okupacionim vlastima i kao poverljiva osoba Gestapoa, sa kojim je i ranije održavao veze, po predlogu Nemaca bio postavljen za izvanrednog komesara Uprave grada Beograda, upravnika grada Beograda i predsednika beogradske opštine, a u novembru 1941. godine, po zahtevu generala Majsnera, postavljen za šefa Srpske državne bezbednosti i konačno u leto 1944. godine za izvanrednog komesara grada Beograda i srezova Vračarskog, Gročanskog i Posavskog sa izvanrednim ovlašćenjima za gušenje narodnog ustanka na toj teritoriji;

Nastavljajući poznati sistem beogradske glavnjače ubijanja, mučenja i proganjanja najboljih sinova koji je sistem u staroj Jugoslaviji spovodio kroz 20 godina, optuženi Jovanović Dragomir služeći predano nemačkom okupatoru protiv svoga naroda za vreme rata i okupacije u nizu zločina učinio je i sledeće: sradio i stavio na raspoloženje okupatoru policijsko-špijunski aparat zloglasne Uprave grada Beograda; organizovao specijalnu policiju za zloglasnim agentima Paranosom, Bećarevićem, Kosmajcem, Grujičićem i drugima; kao šef Srpske državne bezbednosti rukovodio navedenim policijskim aparatom i davao uputstva i naređenja Srpskoj državnoj straži, Srpskoj graničnoj straži, okružnim i sreskim načelstvima i gradskim policijskim predstojništvima, pa je čitav taj policijski i upravni aparat pod njegovim rukovodstvom, a po naređenjima Gestapoa, za sve vreme rata i okupacije u Beogradu i unutrašnjosti Srbije vršio masovna hapšenja, premlaćivanja, streljanja rodoljuba i druge zločine; zajedno sa Gestapoom a po naredbi Nedićeve vlade organizovao koncentracioni logor na Banjici u Beogradu, u kome su bile mučene i odvedene na streljanje desetine hiljada ljudi po njihovom prethodnom odobrenju; naredbom Uprave grada Beograda I, broj 9991 od 23. septembra 1943. godine formirao preki sud za područje Uprave grada Beograda, koji je osudio na smrt veći broj lica; naredio da se za svakog žandarma ili policijskog agenta vrše streljanja ljudi za odmazdu; kao šef Srpske državne bezbednosti izdao naredbu da će svaki stanovnik Beograda koji sazna ili primi na stan lice koje je učestvovalo u oslobodilačkoj borbi pa ga ne prokaže biti streljan; organizovao prinudno upućivanje na radove u Srbiju i u Nemačku; stupio još u 1941. godini u saradnju sa četnicima, od 1944. godine lično sa optuženim Mihailovićem i četničkoj organizaciji slao oružje, municiju, novac i drugo.

2) Optuženi Danić Tanasije što je u aprilu 1941. godine kao komandant puka razoružao svoj puk i predao ga Nemcima, pa nastavljajući saradnju koju je još pre rata započeo sa agentima Gestapoa, odmah po dolasku u Beograd stavio se na raspoloženje šefu Gestapoa Krausu; kada je krajem aprila 1941. godine stvorena komesarska uprava sa Milanom Aćimovićem na čelu, on je postavljen za pomoćnika komesara unutrašnjih poslova i u tom svojstvu, kao ličnost osobitog poverenja Nemaca i po njihovom nalogu, organizovao i rukovodio istragom o događajima od 27. marta 1941. godine i rezultate istrage, koji su predstavljali državnu tajnu, predao Nemcima;

Što je dok je bio pomoćnik komesara unutrašnjih poslova rukovodio policijskim aparatom zajedno sa Aćimovićem i po njihovom naređenju policija je hapsila taoce u razn-

im mestima Srbije, predavala ih Nemcima, a oni ih streljali, u Čačku, Valjevu, Šapcu, Užicu i drugim mestima;

Što je pored dužnosti pomoćnika komesara za unutrašnje poslove bio i izvanredni komesar za personalne poslove i davao saglasnost na odluke o postavljanju službenika u svim granama državne uprave i donosio odluke o otpuštanju službenika bez prava na žalbu, te je ovu dužnost vršio sve do bekstva iz zemlje. Za ovo vreme otpustio je iz službe oko 10.000 službenika naklonjenih oslobodilačkom pokretu, a čije je otpuštanje povlačilo upućivanje u koncentracione logore;

Što je od oktobra 1942. godine do novembra 1943. godine kao ministar unutrašnjih poslova Nedićeve vlade rukovodio policijsko-upravnim aparatom u Srbiji, preko koga je vršio zločine nad narodom, a od tada do oslobođenja zemlje kao ministar socijalne politike svim snagama radio na učvršćivanju okupatorskog položaja u zemlji i gušenju narodnog ustanka; i što je po raznim mestima u Srbiji držao govore pozivajući na borbu protiv narodnooslobodilačkog pokreta, a u listu „Novo vreme“ pisao članke u istom duhu i veličao nacionalsocijalizam.

3) Optuženi Jonić Velibor što se odmah posle okupacije Jugoslavije stavio u službu nemačkog okupatora i 10. jula 1941. godine postavljen za komesara prosvete u Nedićevoj vladi, a krajem 1941. godine postavljen za ministra prosvete i na kojoj je dužnosti ostao sve do bekstva Nedićeve vlade iz Beograda;

Što je kao komesar prosvete, a docnije i kao ministar prosvete, bio neposredni organizator i rukovodilac politike fašiziranja škole i prosvetnih ustanova, progonio i otpuštao slobodoumne i antifašistički raspoložene nastavnike i učenike; u srednjim i stručnim školama naredio podelu učenika na kategorije „a“, „b“ i „v“, pa su iz kategorije „b“ nacionalno nepouzdana učenici izbacivani iz škole bez prava na polaganje ispita i dalje školovanje, posle čega su hapšeni i odvođeni u logor; po njegovim naređenjima zaveden je u škola-ma sistem špijunaže i potkazivanja, što su morali činiti i nastavnici i đaci;

Što je po njegovoj inicijativi donesena uredba kojom je na Univerzitetu zaveden policijski režim, a za pripadnike SDS i SDK organizovao kratkoročne tečajeve kako bi na taj način pruvikao što veći broj đaka u ove izdajničke formacije; što je organizovao logor za omladinu u Smederevskoj Palanci koji je nazvao „Zavod za prinudno vaspitanje omladine“, pa je iz ovoga logora po njegovoj naredbi izdavana specijalnoj policiji „nepopravima omladina“ a izvestan broj upućen u SDS i SDK i četnike optuženog Mihailovića;

Što je kao poznati pristalica fašizma za sve vreme okupacije održavao najtešnje veze sa nemačkim rukovodstvom Benclerom, Nojbaherom, Turnerom, Fajneom i drugim i kao jedan od najbližih Nedićevih saradnika neprekidno predlagao sve oštrije mere protiv onih koji nisu bili po ćudi Nedićevoj vladi, a sve ovo radio po direktivama nemačkog okupatora razvijajući do maksimuma svoju inicijativu;

Što je nemačkom propagandnom odeljenju dostavio imena javnih radnika i uglednih ličnosti i predložio da ih angažuju za predavanja na beogradskom radiju i na taj način kompromituju i vežu za političku saradnju sa Nemcima, koju je vodila Nedićeva vlada, bio aktivni učesnik za izdavanje sramnog „apela sprskom narodu“, objavljenog 13. avgusta 1941. godine;

Što je uz pomoć Nemaca organizovao na Kolarčevom narodnom univerzitetu „antikomunističku izložbu“ i „antikomunističke tečajeve“, koji su bili upereni protiv NOP, a po raznim mestima u Srbiji održao je niz govora i predavanja koji su bili štampani u dnevnim listovima. Pored ovoga u Nedićevim listovima „Novom vremenu“ i „Srpskom narodu“

napisao je oko sto članaka u kojima je veličao nacionalsocijalizam, a pod parolom „reda i mira“ pozivao na ropsku pokorenost okupatoru; što je učestvovao u izradi plana o ostvarenju velike Srbije i time išao na raskomadanje Jugoslavije i razjedinjavanje njenih naroda; i

Što je pred bekstvo Nedićeve vlade iz Srbije postavljen za Nedićevog pomoćnika za koordinaciju poslova, pa je po Nedićevom ovlašćenju organizovao sastanak na kome su pored njega, optuženog Jonića, učestvovali Kosta Mušicki, Nedićev general Radovanović, šef odseka specijalne policije Bećarević, Nedićev general Jonić i komandant Draže Mihailovića Ivan Pavlović Đoka i Saša Mihailović, na kojoj je konferenciji postignut sporazum: da se se Nedićeve i četničke jedinice u Beogradu objedine i stave pod jedinstvenu komandu i da posle povlačenja Nemaca insceniraju „zauzeće“ Beograda.

3) Optuženi Dokić Đura što je kao armijski general bivše Jugoslovenske vojske, pogazivši zakletvu vernosti otadžbini slavne tradicije stare srpske vojske, postao ministar saobraćaja u Nedićevoj vladi i za sve vreme okupacije po direktivama i naređenjima nemačkog okupatora rukovodio uspostavljenjem, održavanjem i obezbeđenjem saobraćaja, koji je imao vrlo veliku važnost za nemačke ratne potrebe;

Što je naredio krajem 1941. godine i početkom 1942. godine da se vodi istraga nad saobraćajnim osobljem koje je radilo na teritoriji zapadne Srbije kada je bila oslobođena od partizana i na osnovu rezultata ove istrage otpustio iz službe nekoliko stotina službenika, od kojih je veliki broj upućen u koncentracione logore. Sem ovoga, otpuštao je iz službe saobraćajne službenike koji su bili naklonjeni narodnooslobodilačkom pokretu, iako je znao da otpuštanje upućuje u koncentracione logore;

Što je pisao članke i držao govore u kojima je pozivao na poslušnost okupatoru i navodno na vršenje zločina.

4) Optuženi Kosta Mušicki što je, postavljen u septembru 1941. godine za komandanta „Srpske dobrovoljačke komande“, od Ljotićevaca i drugih fašističkih elemenata formirao deset odreda, sa kojima je zajedno sa Nemcima učestvovao u operacijama protivu partizanskih odreda u Srbiji. Jedan od tih odreda pod komandom Marisava Petrovića u oktobru 1941. godine učestvovao je zajedno sa Nemcima u streljanju oko 7.000 ljudi u Kragujevcu;

Što je krajem novembra 1941. godine kao komandant svih objedinjenih takozvanih srpskih snaga učestvovao u nemačkoj kaznenoj ekspediciji na oslobođenoj teritoriji u zapadnoj Srbiji i po ulasku u Čačak zajedno sa Nemcima vršio hapšenja i streljanja građana;

Što je u decembru 1942. godine, kada je Srpska dobrovoljačka komanda reorganizovana u „Srpski dobrovoljački korpus“ (SKD), kao komandant toga korpusa, snabdevan oružjem i ratnom spremom od Nemaca i neposredno potčinjen nemačkom vojnom zapovedniku Srbije, vodio borbe protiv partizanskih odreda u Srbiji, Sandžaku i Crnoj Gori i pri tome vršio blokade sela, pretrese terena, masovna hapšenja, odvođenja ljudi u koncentracione logore, prisilnu mobilizaciju, ubistva, pljačku i druge zločine;

Što je zajedno sa Nemcima učestvovao u operacijama protiv Narodnooslobodilačke vojske i Crvene armije u borbama za Beograd, a u aprilu i maju 1945. godine zajedno sa Nemcima i četnicima optuženog Mihailovića vodio borbe protiv Jugoslovenske armije u bojevima za oslobođenje Slovenije i Slovenačkog primorja;

Što je u Slovenačkom primorju zajedno sa Ljotićem i Gestapoom organizovao špijunsko-terorističke grupe zvane komandosi, koje su nemačkim avionima i na drugi način ubacivane u oslobođene krajeve zemlje radi vršenja špijunaže, diverzija i terorističkih akata, što su ove i vršile.

6) Optuženi Pavlović Boško što je kao viši policijski službenik bivše Jugoslavije po okupaciji stupio u službu Nemaca i kao šef odseka javne sile u komesarijatu unutrašnjih poslova vršio funkciju pomoćnika komesara i u tom svojstvu uspostavljao policijski aparat u Srbiji;

Što je u oktobru 1941. godine u Kragujevcu saradujući sa Nemcima učestvovao u hvatanju i privođenju sedam hiljada građana Kragujevca koje su Nemci streljali; što je od novembra 1941. godine do početka 1944. godine bio pomoćnik komandanta Srpske državne straže, koja je sa Nemcima za sve vreme rata vodila borbe protiv partizana i izvršila bezbrojne zločine nad narodom i kao takav saodgovoran za počinjene zločine;

Što je od jula 1944. godine do bekstva Nedićeve vlade iz zemlje bio državni sekretar u kabinetu Milana Nedića i na tom položaju, na osnovu sporazuma između Nedića i optuženog Mihailovića, organizovao prijem od Nemaca i isporuku četnicima oko 10.000 pušaka i veće količine ostalog ratnog materijala.

5) Optuženi Lazar Marković i Kosta Kumanudi što su avgusta 1941. godine u Beogradu učestvovali na konferenciji koju je organizovao Gestapo preko Milana Aćimovića, sa koje su konferencije uz veći broj drugih potpisnika izdali „apel srpskom narodu“, objavljen 13. avgusta 1941. godine. Ovim „apelom“ pozvali su srpski narod na lojalnost okupatoru i na bezobzirno uništenje svakog onoga koji se suprotstavi okupatoru i time podstrekavali na vršenje zločina nad narodom koji se masovno digao na ustanak protiv okupatora; što su, krajem avgusta 1941. godine, učestvovali na konferenciji koju je takođe organizovao Gestapo preko Milana Aćimovića, koja je izabrala i Nemcima predložila Milana Nedića za predsednika vlade i tako pomogli okupatoru u organizovanju kvislinškog upravnog aparata u Srbiji, podržavajući na taj način okupaciju.

Optuženi Lazar Marković još i za to:

Što je za vreme okupacije napisao pamflet „O Hrvatima i o držanju Hrvata“, u kome je sa zločinačkom promišljenošću napao ceo hrvatski narod bacajući na njega svu odgovornost za strašne zločine koje su izvršile Pavelićeve ustaše nad Srbima, dakle napisao opis koji ide na raspirivanje mržnje između srpskog i hrvatskog naroda; što je takođe za vreme okupacije napisao spis „Novo ili staro“, u kome kleveta narodnooslobodilački pokret kao „ustaško-hrvatski pokret koji se vodi pod boljševičko-partizanskom firmom“, dakle napisao spis koji ide za razbijanjem jedinstva srpskog i hrvatskog naroda u borbi protiv okupatora; što je, početkom septembra 1944. godine, dakle neposredno pred konačno oslobođenje Beograda, od svojih istomišljenika i pristalica optuženog Mihailovića obrazovao „Beogradski predstavnički odbor“ sa zadatkom da u povlačenju Nemaca iz Beograda pomogne optuženom Mihailoviću i njegovim četničkim bandama da uđu u Beograd i predstavse se kao oslobodioci prestonice, u kome cilju je napisao i „memorandum“ namenjen saveznicima; što je i posle oslobođenja zemlje produžujući uporno svoj protivnarodni rad napisao „Deklaraciju udruženih srpskih stranaka“, u kojoj je klevetao narodnu vlast, tražio demobilizaciju vojske i zaštitu izdajnika koji se nalaze u emigraciji sa ciljem podrivanja narodne vlasti i odbrambene sposobnosti zemlje.

Izloženim radnjama optuženi: Mihailović, Moljević, Žujović, Topalović, Vilović, Radić, Vranješević, Glišić, Jovanović Slobodan, Purić, Ninčić, Živković, Knežević Radoje, Gavrilović, Knežević Živan, Fotić, Jovanović Dragomir, Dinić, Jonić, Dokić, Mušicki i Pavlović izvršili su krivična dela izdaje i ratnih zločina iz člana 3 tačka 3, 4 i 6 Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države, a optuženi Mihailović, Vranješević i Mušicki još i krivična dela organizovanja oružanih bandi u cilju nasilnog obaranja postojećeg

državnog uređenja iz člana 3 tačka 7 istog zakona; optuženi Marković i Kumanudi izvršili su krivična dela izdaje i ratnih zločina iz člana 3 tačke 3, 6 Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države, a optuženi Marković i krivično delo iz člana 2 Zakona o zabrani izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i razdora.

Sa napred izloženog, a na osnovu citiranih zakonskih propisa i člana 4 Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države, a optuženi Kumanudi na osnovu člana 6/I istoga zakona; člana 5 Zakona o krivičnim delima protiv naroda i države u vezi člana 16 Zakona o državljanstvu FNRJ i člana 1, 3, 5 i 6 Zakona o vrstama kazne - sud ih osuđuje:

1) **Mihailovića Dragoljuba - Dražu** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i konfiskaciju celokupne imovine;

2) **Moljevića Stevana** na kaznu lišenja slobode sa prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava sem roditeljskih u trajanju od deset godina i na konfiskaciju celokupne imovine. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom ima mu se računati od 3. septembra 1945, kada je slobode lišen;

3) **Žujovića Mladena** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva;

4) **Topalovića Živka** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od deset godina, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

5) **Vilovića Đura** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od sedam godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od tri godine i na konfiskaciju celokupne imovine. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom ima mu se računati od 3. septembra 1945. godine kao dana kada je slobode lišen;

6) **Radića Radoslava - Rada** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva;

7) **Vranješevića Slavoljuba** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava sem roditeljskih u trajanju od deset godina i na konfiskaciju celokupne imovine. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom računa mu se od 20. septembra 1945. godine kao dana kada je lišen slobode;

8) **Glišića Miloša** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;

9) **Jovanovića Slobodana** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od deset godina, konfiskacija celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

10) **Purića Božidara** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od šesnaest godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od deset godina, konfiskacija celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

11) **Ninčića Momčila** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od osam godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od pet godina, konfiskaciju celokupne imovine i gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

12) **Živkovića Petra** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva;

13) **Kneževića Radoja** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od deset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od pet godina, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

14) **Gavrilovića Milana** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od petnaest godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od osam godina, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

15) **Kneževića Živana** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od deset god-



Za vreme čitanja presude stoje (sleva na desno) izdajnici i ratni zločinci: Dragoljub-Dražo Mihailović, Stevan Moljević, Đura Vilović, Radoslav-Rade Radić, Slavoljub Vranješević, Miloš Glišić, Dragomir-Dragi Jovanović, Tanasije-Tasa Dinić, Velibor Jonić, Đura Dokić, Kosta Mušicki, Boško Pavlović, Lazar-laza Marković i Kosta Kumanudi

ina, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

16) **Fotića Konstantina** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od dvadeset godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava u trajanju od deset godina, konfiskaciju celokupne imovine i na gubitak državljanstva. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom počinje mu teći od dana kada slobode bude lišen;

17) **Jovanovića Dragomira - Dragog** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;

18) **Dinića Tanasija** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;



- 19) **Jonića Velibora** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;
- 20) **Dokića Đuru** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;
- 21) **Mušickog Kostu** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;
- 22) **Pavlovića Boška** na kaznu smrti streljanjem, trajan gubitak političkih i pojedinih građanskih prava i na konfiskaciju celokupne imovine;
- 23) **Markovića Lazara - Lazu** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od šest godina, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava sem roditeljskih u trajanju od tri godine i na konfiskaciju celokupne imovine. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom imamo mu se računati od 2. septembra 1945. godine kao dana kada je slobode lišen;
- 24) **Kumanudija Kostu** na kaznu lišenja slobode s prinudnim radom u trajanju od osamnaest meseci, gubitak političkih i pojedinih građanskih prava sem roditeljskih u trajanju od dve godine i na konfiskaciju celokupne imovine. Kazna lišenja slobode s prinudnim radom imamo mu se računati od 3. marta 1946. godine kao dana kada je slobode lišen.

## OBRAZLOŽENJE PRESUDE

Pošto je pročitao dispozitiv presude, predsednik Đorđević dao je usmeno obrazloženje. On je rekao:

Šestog aprila 1941. godine, mučki i iznenada, napali su Jugoslaviju nemački i italijanski osvajači i njihovi sateliti Bugarska i Mađarska. Zbog izdajstva i kukavičluka ondašnjih vojnih i civilnih vlasti, fašistički osvajači uspeali su da za nepunih deset dana, skoro bez ikakvog otpora, okupiraju Jugoslaviju. Goloruki narodi Jugoslavije našli su se pred alternativom: ili se pomiriti sa ropstvom i postepenim uništenjem, ili u oružanoj borbi tražiti spas i slobodu.

Povedeni od svojih najboljih sinova, narodi Jugoslavije su se odlučili i pošli u oružanu borbu za svoj spas i oslobođenje ispod jarma fašističkih okupatora. Na poziv Komunističke partije Jugoslavije, koja je u oružanu borbu protiv okupatora pozvala sve rodoljube bez obzira na političke, nacionalne i verske razlike, digao se narod u svim krajevima u borbu za slobodu, najpre u Srbiji i Crnoj Gori, zatim u Bosni i Hercegovini, pa onda u Dalmaciji i ostalim krajevima Hrvatske, u Sloveniji i Makedoniji. U neprekidnim borbama protiv neravnjeno nadmoćnijeg neprijatelja stvarala se, rasla i jačala Narodnooslobodilačka vojska i Partizanski odredi Jugoslavije i oni su zadavali sve teže i teže udarce okupatoru. Umesto poslušnog roblja, koje su mislili da upotrebe za radove po fabrikama i rudnicima svojih i okupiranih zemalja i kao topovsku hranu na frontovima, okupatori su u narodima Jugoslavije našli ljute neprijatelje, protiv kojih su bili prinuđeni da bace desetine svojih i satelitskih divizija, koje bi inače upotreбили na frontovima protiv Sovjetskog Saveza, Engleske i Sjedinjenih Američkih Država. Oslobodilačka borba naroda Jugoslavije služila je za primer svima narodima koji su bili porobljeni od fašističkih osvajača i pronela je slavu naših naroda širom celog sveta.

U borbi protiv oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije, rukovodeći se svojim uskim, sebičnim interesima, okupatorima se pridruživala i stavila u službu šaka domaćih reak-

cionara i neprijatelja naroda svih boja i svih nacionalnosti, kako bi pomoću okupatora ugušili opštenarodni ustanak i uspostavili režim otvorene diktature i nacionalnog ugnjetavanja i u pojedinim krajevima vršili čak i istrebljenje pojedinih nacionalnosti.

Dok je glavni i najpreči zadatak opštenarodnog oslobodilačkog pokreta bio borba protiv okupatora, borba za nacionalno oslobođenje, za domaće sluge i pomagače okupatora, najpreči je zadatak bio borba za ugušenje i uništenje narodnooslobodilačkog ustanka pomoću okupatora i uništenje svakog onoga ko je ustao protiv okupatora. Njihov je najpreči zadatak bio borba za održavanje okupacije.

Takva je bila opšta liija rada u vreme okupacije svih izdajnika i svih slugu i pomagača okupatora. Takva je bila opšta linija rada i svih osuđenih slugu i pomagača okupatora.

Ukoliko se sve više širila i jačala oslobodilačka borba protiv okupatora, ukoliko su narodnooslobodilačkom pokretu pristupali sve novi i novi rodoljubi, koji su dolazili do saznanja da je jedino ispravan i jedino mogući onaj put kojim ide oslobodilački pokret naroda Jugoslavije, utoliko je sve otvorenija postojala saradnja sa okupatorima svih domaćih izdajnika i stvarala se najtešnja međusobna saradnja i jedinstvo svih domaćih slugu i pomagača okupatora. U jedinstvenom frontu na strani okupatora u borbi protiv oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije našli su se zajedno nedićevci, ljotićevci, Pavelićeve ustaše, slovenačka „bela garda“, Mihailovićeve četnici i najveći deo jugoslovenske emigracije sa emigrantskom vladom i kraljem na čelu, velika većina reakcionarnih političara iz vodstva političkih stranaka, kao iz Demokratske, Radikalne, Zemljoradničke, Socijalističke, JNS, Mačkovske stranke i bivših slovenačkih stranaka udruženih u „Slovensku zvezu“, i druge sluge i pomagači okupatora. Svi oni, svaki na svoj način, vodili su borbu protiv svih onih koji su ustali u oslobodilačku borbu protiv okupatora, raspirujući na taj način bratoubilački rat za račun Nemaca, Italijana, Bugara i Mađara. Tako su domaći izdajnici svojim radom u velikoj meri otežavali oslobodilačku borbu naroda Jugoslavije protiv okupatora, jer su narodi Jugoslavije, boreći se protiv okupatora, morali u isto vreme da se bore i protiv svih domaćih okupatorskih slugu i pomagača.

U borbi protiv oslobodilačkog pokreta, izdajnici su zamenjivali znatne okupatorske snage, koje bi okupatori bili prinuđeni da dovedu sa savezničkih frontova i bace u borbu protiv oslobodilačkog ustanka, pored onih snaga koje su već držali u Jugoslaviji. Tako su sluge i pomagači okupatora, boreći se protiv narodnooslobodilačkog pokreta, slabili ratne napore Jugoslavije nanoseći ogromnu štetu i opštesavezničkoj borbi protiv fašističkih zavojevača. Da nije bilo domaćih izdajnika, još veći bi bio doprinos Jugoslavije u opštesavezničkoj pobedi nad fašističkim zavojevačima.

Takav je bio izdajnički rad svih slugu i pomagača okupatora. Takav je bio rad i svih osuđenih.

Da bi prikрили i opravdali svoju saradnju sa okupatorom i da bi zaveli jedan deo naroda na put bratoubilačke borbe, svi optuženi su u toku borbe naroda Jugoslavije protiv okupatora svoje izdajstvo opravdavali lažnim izgovorima da oni vode borbu protiv komunista i da borbom protiv oslobodilačkog pokreta spasavaju srpske glave, spasavaju srpski narod od istrebljenja. Lažne parole o borbi protiv komunista i o spasavanju srpskih glava najbolje su razgolitili ratni zločini koje su izvršili sluge i pomagači okupatora zajedno sa okupatorom i izdajnicima. Ratni zločini pokazuju da izdajnici nisu uništavali samo komuniste nego svakog onoga koji je ustao u borbu protiv okupatora ili je ma čime pomogao oslobodilačku borbu naroda Jugoslavije, pa su u pojedinim krajevima Jugoslavije istrebljivali i čitavo stanovništvo.

Čak i pred sudom, svi osuđeni su isticali u svojoj odbrani da su se u svom izdajničkom radu rukovodili patriotskim pobudama, da su tobože želeli da spasu Srbe od okupatorskih represalija i istrebljenja.

Međutim, kako se srpski narod prvi digao u borbu protiv okupatora, to su se okupatorske sluge i pomagači bili najviše okomili baš protiv srpskog naroda. Od samog početka opštenarodnog oslobodilačkog ustanka u Srbiji protiv ustanka su se digli i stavili na stranu okupatora kako Nedić i Ljotić tako i Mihailović sa svojim četnicima, jugoslovenska emigrantska vlada i svi drugi reacionari i neprijatelji srpskog naroda, iako su svi oni znali da u ustanku ne učestvuju samo komunisti, nego široke mase srpskog naroda, koji se listom bio digao u borbu za slobodu. I dalje za sve vreme okupacije svi su ti izdajnici, svaki na svoj način, pomagali okupatora u gušenju oslobodilačke borbe srpskog naroda. I dok su jedni uništavali ne samo komuniste nego desetine i desetine hiljada srpskih rodoljuba, koji su se borili protiv okupatora ili ma čime pomagali oslobodilačku borbu, drugi su im davali moralnu i političku podršku, ohrabrenje i podstrek za takav izdajnički i zločinački rad.

Tako su tobože spasiooci srpskog naroda nanosili najveće žrtve i patnje baš srpskom narodu u najtežim danima njegove istorije, kada je lio krv u teškoj borbi za svoj opstanak i slobodu, nanoseći istovremeno neocenjivu štetu oslobodilačkoj borbi svih naroda Jugoslavije, a neki od njih, kao Mihailović i njegovi četnici, uništavali su, pored Srba i Hrvata, i muslimane, raspirujući šovinističku mržnju i bratoubilačku borbu između srpskog naroda i ostalih naroda Jugoslavije u cilju da za večita vremena zavede i razjedine bratske narode Jugoslavije.

Između svih okrivljenih naročito se ističu osuđeni Mihailović, članovi emigrantske vlade, članovi takozvanog Centralnog nacionalnog komiteta i četnički komandanti, time što su svoj izdajnički rad prikivali isticanjem u svojoj progandni da su oni za saveznike i da hoće da se bore protiv okupatora, samo da čekaju povoljan momenat. Time su oni hteli da pred savezničkim javnim mnjenjem prikriju saradnju sa okupatorom, da u zemlji prevare jedan deo stanovništva, da sačuvaju legalnost i kontinuitet izbegličke vlade pred zvaničnim, savezničkim faktorima i najзад, da bi izgovarajući se da tobož vode borbu protiv komuniste, stvorili u inostranstvu lažan utisak da se u Jugoslaviji ne radi o oslobodilačkoj borbi naroda protiv okupatora, nego o građanskom ratu, i na toj osnovi dobili opravdanje za svoju saradnju sa neprijateljem.

Mihailović je pri svome štabu imao od oktobra 1941. godine pa sve do januara 1945. godine engleske i američke vojne predstavnike. Preko tih vojnih predstavnika i preko jugoslovenske emigrantske vlade on je dugo dobijao pored moralno-političke i materijalnu pomoć, uprkos toga što je istovremeno dobijao od nemačkih i italijanskih okupatora pomoć u oružju i drugoj ratnoj spremi.

Engleski i američki oficiri pri štabu optuženog Mihailovića, gurajući ga u borbu protiv komuniste, u stvari su ga potpirivali na saradnju s okupatorom u borbi protiv oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije. Postupanje tih oficira bio je izraz politike izvesnih reacionarskih krugova u inostranstvu, koji su hteli dati političkom razvoju u Jugoslaviji i na Balkanu pravac koji bi odgovarao njihovim interesima, a ne interesima naroda Jugoslavije i ostalih balkanskih naroda.

Pomoć koju je optuženi Mihailović dobijao iz inostranstva olakšavala mu je prikriivanje saradnje sa okupatorom pred narodnim masama i omogućavala mu da se tako dugo održi. Da nije bilo te pomoći inostranstva, Mihailovića i čitavu njegovu organizaciju nar-



Članovi sudskog veća za vreme izricanja presude: Major Nikola Stanković, dopunski sudija; major Radomir Ilić, dopunski sudija; potpukovnik Milija Laković, sudija; pukovnik Mihailo Đorđević, predsedavajući; potpukovnik Mihailo Janković, sudija; i poručnik Todor Popadić, sekretar

odi Jugoslavije bi sa mnogo manje žrtava i mnogo ranije uništili kao obične saradnike fašističkih okupatora.

Mihailović se takođe ističe i svojom saradnjom sa kvislinškim vojnim i političkim krugovima i raznim reakcionarnim grupama susednih zemalja Grčke, Albanije, Bugarske, Rumunije i Mađarske, na osnovi zajedničke borbe protiv oslobodilačkog pokreta naroda Jugoslavije i oslobodilačkih pokreta susednih zemalja. Na toj osnovi Mihailović je uspostavio veze i saradivao sa Zervasom u Grčkoj, Muharemom Barjaktarom i drugim izdajnicima albanskog naroda, generalima bugarske okupacione vojske Stančevim, Marinovim i drugim višim oficirima i bugarskim političarima Gemetom, Velčevom, Ginovskim i drugim, sa mađarskim generalom Ujsasijem i kvislinškim ministrom Kalajiem, kao i sa predstavnicima Antoneskovog generalštaba, Gvozdene garde i Manuom.

Uprkos svih mogućih nastojanja okupatora i njihovih slugu i pomagača da uguše oslobodilački ustanak u Jugoslaviji, narodi Jugoslavije su iz te velike i teške borbe izišli kao pobednici i stvorili svoju novu zajedničku državu, bratsku zajednicu Federativnu Narodnu Republiku Jugoslaviju.

U svetlosti ovih istorijskih činjenica, koje su se i na ovom procesu potvrdile, Sud je cenio težinu krivičnih dela i krivičnu odgovornost svih optuženih.

Na osnovu mnogobrojnih pismenih isprava i iskaza svedoka i potpunih ili delimičnih priznanja optuženih, a uzimajući u obzir opštepoznate notorne činjenice, Sud se uverio da su svi optuženi zaista učinili sva krivična dela, opisana u dispozitivu ove presude i da su krivično odgovorni.

Sud je cenio i odbranu optuženih pa je našao:

Optuženi Mihailović se brani da nije saradivao sa okupatorom u borbi protiv oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije i da nije podržavao okupaciju, da nije naređivao svojim komandantima i organizacijama da vrše ratne zločine, da nije organizovao terorističke bande i da nije naređivao vršenje terorističkih dela i, najzad, da u svojoj organizaciji nije imao uticaja na svoje komandante, pa su radili šta su hteli.

Međutim, utvrđeno je da je optuženi Mihailović saradivao sa okupatorom i podržavao okupacioni sistem.

Još avgusta 1941. godine optuženi Mihailović sklopio je sporazum sa kvislingom Nedićem, otvorenim slugom nemačkog okupatora u gušenju narodnooslobodilačkog ustanka u Srbiji i zavođenju reda i mira koji je bio tako potreban okupatoru. Ovo je delimično priznao optuženi Mihailović. Ovo se utvrđuje i iz iskaza Milana Nedića, datog na zapisniku kod istražnih vlasti, a koji je na pretresu pročitao, u kome je potvrdio ovu činjenicu.

Prvog novembra 1941. godine optuženi Mihailović je naredio svojim četnicima da napadnu partizane u Užicu, a odmah zatim i opšti napad svih četničkih snaga na partizane, u nameri da uništi glavninu partizanskih snaga koje su se borile protiv okupatora, da bi na taj način ugušio ustanak srpskog naroda i to u vreme kad su okupatori izvodili svoju Prvu ofanzivu protiv ustanka u Srbiji. O ovome se Sud uverio i iz iskaza svedoka Radosava Đurića, a takođe i iz iskaza optuženog Glišića.

Za vreme opšteg napada na partizane, 13. novembra 1941. godine, u noć, utvrđeno je da se optuženi Mihailović u selu Divci, nedaleko od Valjeva, sastao sa predstavnicima nemačkog vojnog zapovednika za Srbiju, a te iste noći njegovi četnici predali su Nemcima u selu Slovcu, blizu sela Divaca, 360 partizana, koji su četnici optuženog Mihailovića zarobili i sa Ravne gore sproveli u Slovac. O ovome se Sud uverio iz delimičnog priznanja samog optuženog Mihailovića i iz iskaza svedoka Darinke Marić-Popović, a u pogledu

predaje partizana Nemcima iz iskaza Lalovića, ~~Đurišića~~ Branislava, koji su bili u grupi sprovedenih partizana, a takođe i iz iskaza ~~na svedoku~~ svedoka Jovana Škave.

Decembra 1941. optuženi Mihailović naredio je svojim komandantima da se legalizuju, to jest da stupe javno i otvoreno u službu Nemaca pod komandom izdajnika Nedića. O ovome se Sud uverio iz pisma kapetana Rakovića, koje je na pretresu pročitano, a u kome Raković obaveštava Mihailovića da je naređenje izvršio i da se legalizovao, postupajući po instrukcijama dobijenim na sastanku od 30. novembra 1941. godine. Sud se takođe o ovome uverio i iz iskaza optuženog Glišića koji je dao na suočenju sa optuženim Mihailovićem, a koji je potvrdio da je dobio naređenje da se legalizuje lično od Mihailovića prvih dana decembra 1941. godine na sastanku u jednom selu Sreza takovskog.

Utvrđeno je da je Mihailović rukovodio lično, i preko Ostojića i drugih komandanata, a preko Ostojića naročito, operacijama četničkih snaga, u kojima su od januara do polovine aprila 1943. zajedno sa Nemcima, Italijanima i ustašama učestvovali u Četvrtoj neprijateljskoj ofanzivi protiv jedinica Narodnooslobodilačke vojske i pomagali okupatoru da ponovo okupira od Narodnooslobodilačke vojske oslobođenu teritoriju. Ovo je delimično priznao i optuženi Mihailović, a ovo se potvrđuje i mnogobrojnim originalnim depešama i pismima koje su Mihailovićevi komandanti Lukačević, Đurišić i ostali upućivali optuženom Mihailoviću i on njima.

Utvrđeno je da se optuženi Mihailović u 1944. godini sastao jedanput sa nemačkim opunomoćenikom za jugoistok Nojbaherom i dva puta sa Nojbaherovim izaslanikom Šterkerom. Ovom sastanku prisustvovao je i američki pukovnik Makdauel, a pored toga sastao se u dva maha sa Šterkerom i nemačkim agentom Aćimovićem u Bosni 1945 godine.

Sve ovo je priznao i optuženi Mihailović, a za sastanak sa Nojbahrom Sud se uverio na pretresu iz iskaza ispitnog svedoka Vlade Jovanovića, kome je Sud poklonio punu veru.

Godine 1944. Mihailović lično ili njegovi komandanti sastaju se sa Nedićem, Ljotićem i ustašama, a sve po direktivama optuženog Mihailovića. Sam Mihailović 1944. godine, i to je priznao, sastao se sa Nedićem i u nekoliko tačaka ugovoreno je da se Mihailoviću pruži pomoć. I radi toga je i bio njegov komandant Raković upućen za Beograd, radi primanja te pomoći po ugovoru sa Nedićem kada je trebalo obezbediti Mihailoviću 30.000 pušaka, spremu, odelo i tako dalje, pa je preko Boška Pavlovića i to izliferovao. Sud se uverio iz svih tih činjenica i direktiva, pisama i depeša i pisma upućenog preko advokata Brašića Paveliću, a pored toga ovo su drugo svedočili i Dragi Jovanović i Boško Pavlović.

Utvrđeno je da su svi komandanti optuženog Mihailovića i sve njegove četničke formacije saradivali sa Nemcima, Italijanima i bugarskim okupacionim trupama za sve vreme okupacije i oružanim borbama protiv Narodnooslobodilačke vojske i Partizanskih odreda Jugoslavije, primajući kroz čitavo to vreme od okupatora oružje, municiju, hranu i drugo u nameri uništenja oslobodilačkog ustanka i pružanja pomoću okupatoru i održavanju sistema okupacije. Sve je priznao okrivljeni Mihailović, a pored toga utvrđeno je sve ovo mnogobrojnih depešama, pismima, naređenjima i izveštajima Mihailovićevih komandanata koji su na pretresu pročitani. Utvrđeno je da su Mihailovićevi komandanti saradivali sa okupatorima po naređenju optuženog Mihailovića. U ovo se Sud uverio iz originalnih Mihailovićevih depeša pročitanih na pretresu, u kojima Mihailović naređuje svojim komandantima da taktiziraju sa okupatorom, da koriste okupatora, da stupe u vezu sa okupatorom u cilju dobijanja oružja i municije i koordinacija operacija. Da je optuženi Mihailović, suprotno njegovoj odbrani, naređivao svojim komandantima da vrše ratne zločine: ubijanje zarobljenih partizana, paljenje, pljačku, uništavanje civilnog stanovništva i tako dalje, Sud

se uverio iz mnogobrojnih originalnih depeša optuženog Mihailovića u kojima naređuje svojim komandantima da napadaju, uništavaju i istrebljuju svakog onog ko ma čime pomaže partizane, a posebno da istrebljuju muslimane i Hrvate. Iz mnogobrojnih pismenih dokumenata i depeša vidi se da su komandanti optuženog Mihailovića izvršavali njegova naređenja. Tako, na primer, Sud se uverio da su zločini izvršeni od Mihailovićevih četnika u selima Vraniću, Drugovcu i Boleću, zatim u srezovima Bjelopoljskom, Čajničkom, Fočanskom i Pljevaljskom, koji su na pretresu potpuno rasvetljeni pismenim dokumentima i iskazima preživelih svedoka, izvršeni po neposrednom Mihailovićevom naređenju. Da su komandanti optuženog Mihailovića i četničke formacije izvršavale njegova naređenja, a ne da su radili na svoju ruku i mimo volje optuženog Mihailovića, utvrđeno je iz mnogobrojnih već pomenutih originalnih depeša, pismenih izveštaja Mihailovićevih komandanata, u kojima su ga izveštavali o izvršenju od njega dobijenih naređenja. Da je optuženi Mihailović organizovao bande za teroristička diverzantska dela i da im je davao naređenja pred kraja rata da pređu na vršenje terorističkih dela, pa su se te bande pretvorile u obične bande, drumske razbojnice koji su vršili napada na vozove, vršili ubistva, pljačku privatne imovine, ubistva odbornika narodnih odbora, utvrđeno je priznanjem okrivljenog Mihailovića da je stvorio školu takozvanih komandosa, to jest da je stvorio školu za terorističke bande, da je te bande sa zadatkom upućivao na teren, da je prihvatio i uputio za Srbiju špijunsko-terorističku grupu Gapšarevića poslatu iz Gestapoa iz Beča, i da je toj grupi dodelio jednu svoju grupu pod komandom svoga komandanta Topalovića. Ovo se potvrđuje i iskazom optuženog Vranješevića, koji je na suočenju sa optuženim Mihailovićem potvrdio da mu je optuženi Mihailović, prvo pismeno a zatim usmeno, izdao naređenje u proleće 1941. godine da stvara manje terorističke grupe i da vrši napade na vozove, da ubija narodne odbornike i da vrši druga teroristička dela.

I sva druga dela opisana u dispozitivu optuženice, za koja je krivično odgovoran i osuđen Mihailović, dokazuju da je odbrana Mihailovićeva neistinita, pa je Sud kao takvu i odbacuje.

Branioci optuženog Mihailovića istakli su na pretresu da okrivljeni Mihailović nije lično saradivao sa okupatorom, a da za saradnju njegovih komandanata sa okupatorom on ne može biti odgovoran. Međutim, utvrđeno je iz originalnih depeša i pisama optuženog Mihailovića i priznanja optuženog Mihailovića o sastancima sa Nemcima i Nedićem da je on lično saradivao sa okupatorom, a takođe da je preko svojih komandanata stvarao sporazum sa okupatorom, pa je ovaj navod odbrane kao neosnovan odbačen.

Branilac okrivljenog Mihailovića, advokat gospodin Dragić Joksimović istakao je da okrivljeni Mihailović nije izvršio integralnu izdaju naroda saradjujući sa okupatorom u borbi protiv oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije, nego da može biti reči samo o tome da je on, to jest optuženi Mihailović, izvršio izdaju u odnosu prema partizanima. Da je Sud usvojio ove navode branioca Joksimovića, u stvari bi opravdao saradnju okrivljenog Mihailovića sa okupatorom i izdajstvom naroda, jer branilac Joksimović, braneći Mihailovića da nije izvršio integralno izdajstvo, već izdajstvo samo jednog dela naroda, i to onog dela koji se borio isključivo protiv okupatora, stao je time u odbranu onih koji se protiv okupatora ne samo da nisu borili, nego su okupatora i okupaciju podržavali, a to znači odbranu onog malog broja koji su se nalazili u izdajničkoj organizaciji okrivljenog Mihailovića i organizacijama drugih slugu i pomagača okupatora. Sud nije mogao stati na stanovište branioca Joksimovića i opravdati podržavanje okupatora i saradnju sa okupatorom protiv naroda Jugoslavije, pa je stoga ovaj navod branioca Joksimovića i odbacio.

Branilac Joksimović je istakao u odbrani okrivljenog Mihailovića, da se on, optuženi Mihailović, iz ideoloških razloga borio protiv oslobodilačkog ustanka, to jeste da je Mihailović bio nosilac jedne ideologije, a narodnooslobodilački pokret druge, pa se borba okrivljenog Mihailovića protiv oslobodilačkog pokreta osnivala na suprotnosti ideologija. Uz to on je isticao da je okrivljeni Mihailović bio jedini legalni predstavnik koga je priznavala legalna vlada, a da je narodnooslobodilački pokret bio ilegalan. Zbog toga svega on je istakao da se optuženi Mihailović ne može smatrati krivim za izdaju naroda i države.

Sud nije usvojio navode branioca Joksimovića zato što je utvrđena saradnja osuđenog Mihailovića sa okupatorima u podržavanju okupacije i gušenju oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije, pa je svaka odbrana Mihailovićevog izdajničkog rada zasnovana na ideološkim razlozima u stvari odbrana ideologije podržavanja okupacije, podržavanja sistema porobljavanja naroda Jugoslavije, odbrana ideologije izdaje otadžbin, kakva je u stvari po svojoj suštini bila Mihailovićeva ideologija.

Činjenica koju je branilac optuženog Mihailovića istakao da je okrivljeni Mihailović bio član legalne emigrantske vlade i da je ta vlada proglasila za jednog legalnog predstavnika osuđenog Mihailovića odobravajući potpuno njegov rad i pomažući ga svim onim čim je mogla, ne pokazuje ništa drugo nego to da je i emigrantska vlada takođe podržavala sistem okupacije i pomagala okupatore u gušenju oslobodilačkog ustanka naroda Jugoslavije, pa ni u kom slučaju ne može isključiti krivičnu odgovornost osuđenog Mihailovića.

Obrazlažući dalje krivičnu odgovornost svakog pojedinog od osuđenih, predsednik suda je na završetku rekao:

Izričući ovakvu presudu, Sud je smatrao da je bio veran tumač narodnih osećanja pravde i pravičnosti, i da je žigosanjem izdaje otadžbine ostao dosledan vekovnim slobodarskim tradicijama naših naroda, koji su od pamtiveka slobodu uzdizali iznad svega, a izdaju otadžbine osuđivali kao najteži zločin.

Smrt fašizmu - sloboda narodu.

(Buran aplauz u publici i poklici: „Živeo Narodni sud!“)